

Lisa 2. Hiiumaa arengueeldused, olulisemad trendid Hiiumaa ja väliskeskkonna arengus

SISUKORD

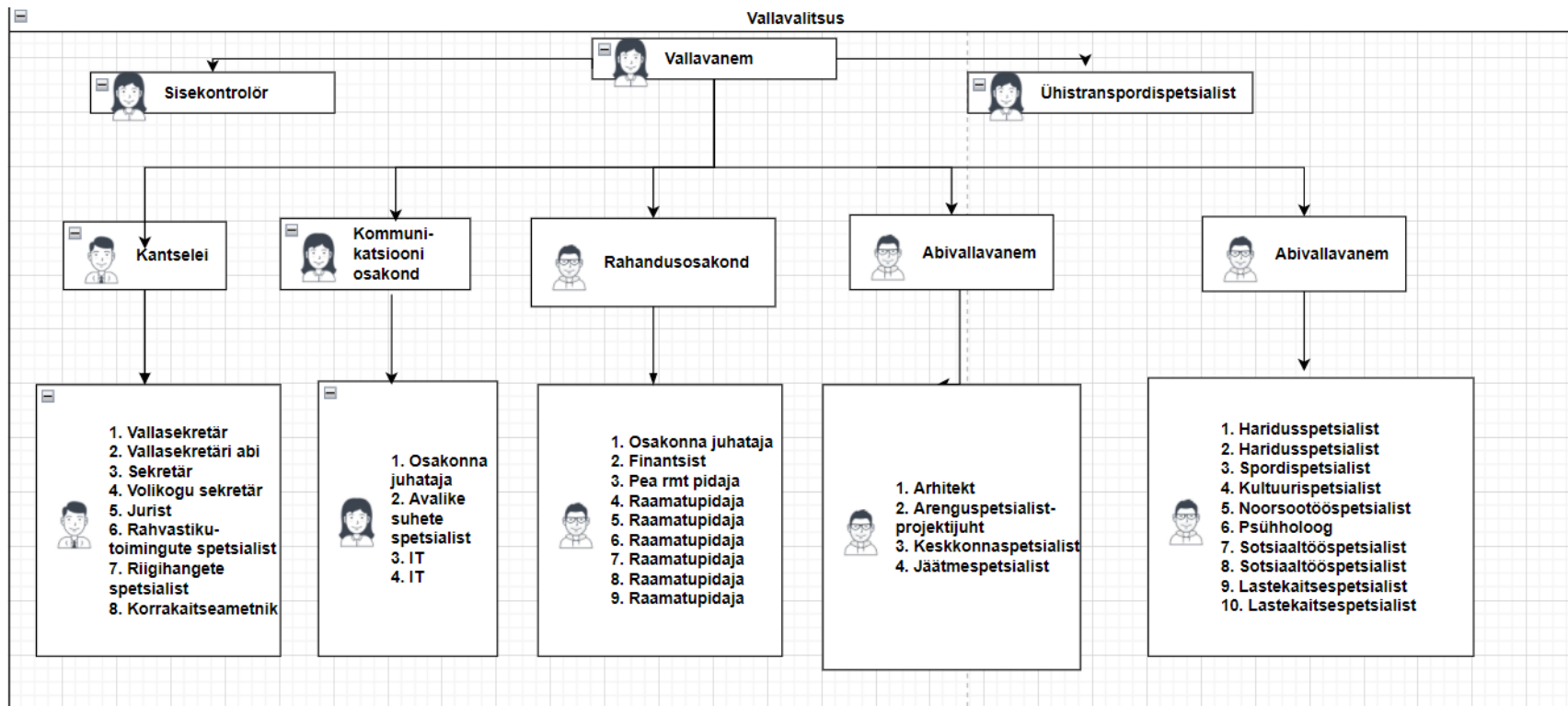
1.	Hetkeolukorra kirjeldus (juuni 2022)	2
1.1	Valitsemine	2
1.1.1	Hiiumaa Vallavalitsuse struktuur	2
1.2	Kodanikuühiskond.....	7
1.3	Rahvatervis	8
1.4	Vaba aeg, sport, kultuur ja noorsootöö.....	11
1.5	Haridus.....	12
1.5.1	Alusharidus	12
1.5.2	Üldharidus.....	13
1.5.3	Kutseharidus Hiiumaal	16
1.6	Sotsiaalne kaitse	18
2.	Majandus	25

1. HETKEOLUKORRA KIRJELDUS (JUUNI 2022)

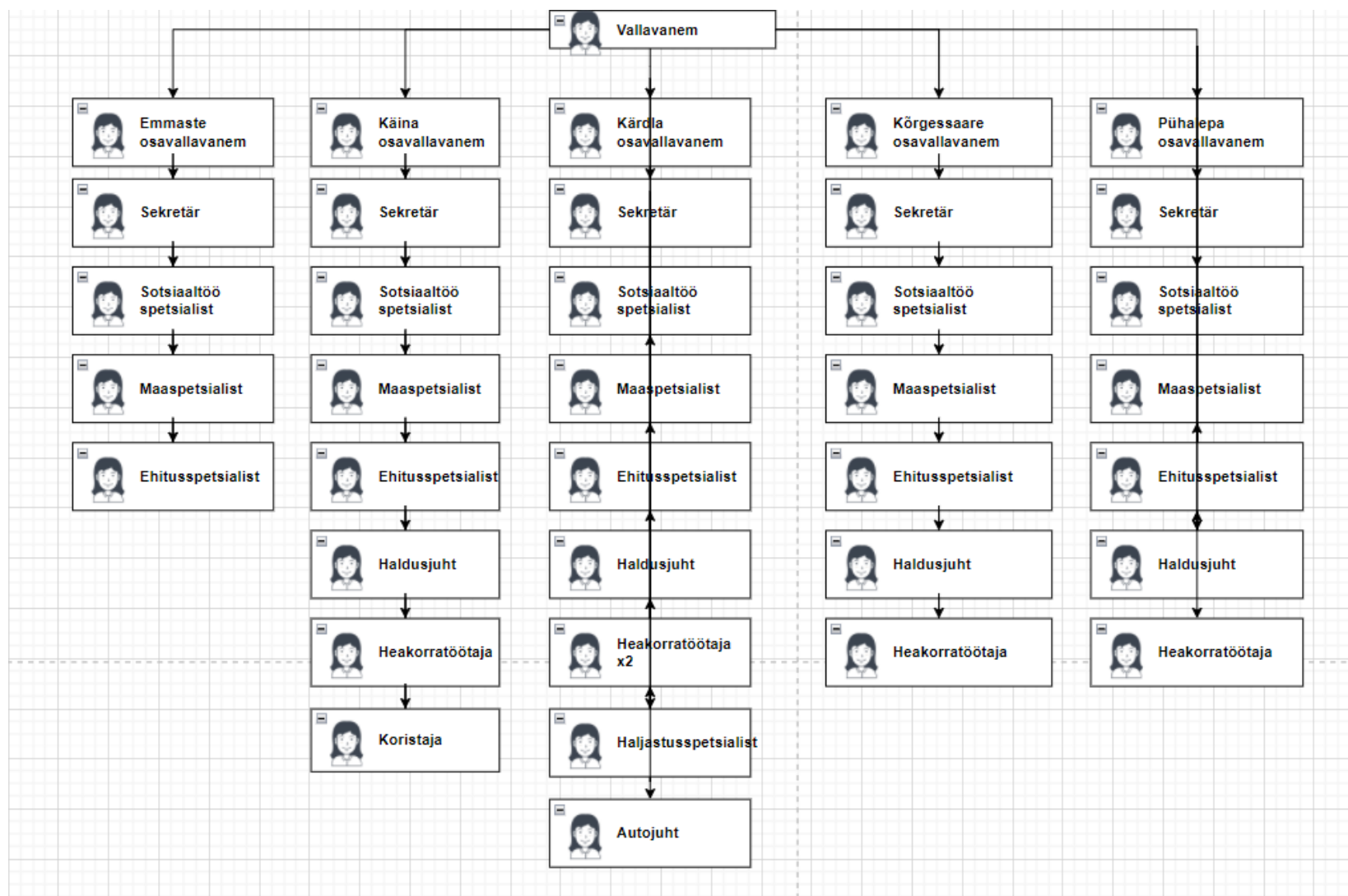
1.1 VALITSEMINE

Haldusterritoriaalse korralduse muutmise käigus moodustatud Hiiumaa valla piiriks on senise Emmaste valla, Hiiu valla, Käina valla ja Pühalepa valla piir, välja arvatud nende omavahelises osas (jõustus 25.10.2017 Hiiumaa Vallavolikogu valimistulemuste väljakuulutamise päeval). Hiiumaal on viis osavalda, oma osavallakogudega, mille peamine ülesanne on tagada elanike kaasaráákimise võimalus kohalikes ja ülevallalistes otsustusprotsessides, aidata kujundada arvamusi ja tagada sisendeid ning tagasisidet otsustusorganitele (vallavalitsus, volikogu) piirkonna tervikliku arengu küsimustes ja piirkonna halduse kvaliteedi kohta.

1.1.1 Hiiumaa Vallavalitsuse struktuur

Allikas: Hiiumaa Vallavalitsus

Allikas: Hiiumaa Vallavalitsus

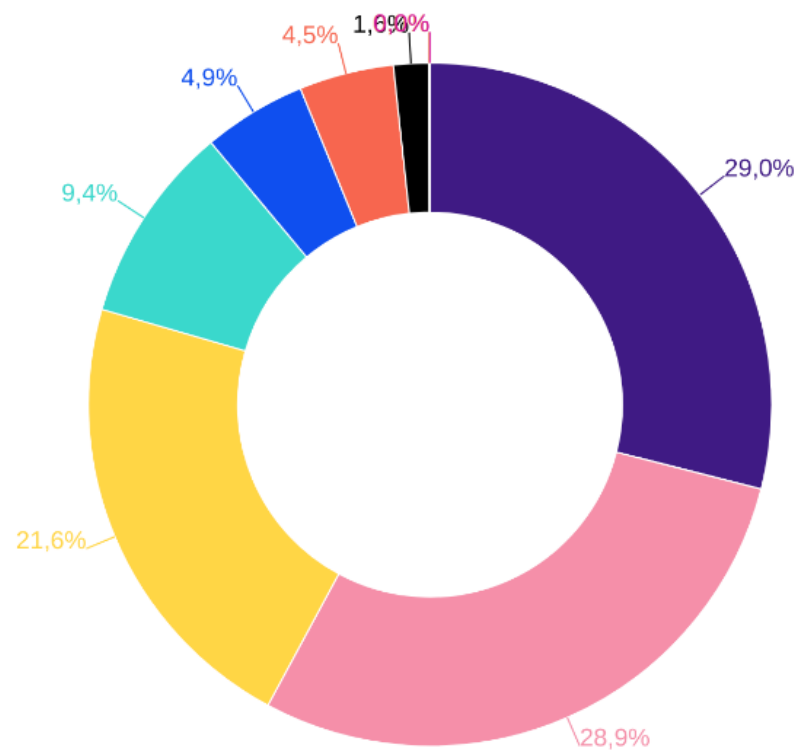
Kohaliku omavalitsuse asutused Äriregistris:

Valitsemine	Alusharidus	Põhiharidus	Raamatukogud	Sotsiaalasutused	Noorsootöö	Huviharidus/majandus	Kultuuriasutused
Hiiumaa Vallavalitsus	Emmaste Lasteaed Naksitrallid	Emmaste Põhikool	Emmaste Raamatukogu	Hellamaa Perekeskus	Emmaste Vaba Aja Keskus	Palade Loodushariduskeskus	Kärdla Kultuurikeskus
Emmaste Osavalla Valitsus	Kärdla Lasteaed	Käina Kool	Hellamaa Raamatukogu	Hiiumaa Sotsiaalkeskus	Kärdla Noortekeskus	Emmaste Kommunaal	Käina Huvi- ja Kultuurikeskus
Käina Osavalla Valitsus	Käina Lasteaed Tirtspõnni	Kärdla Põhikool	Kärdla Linnaraamatukogu			Elamuskeskus Tuuletorn	Sõru Muuseum
Kõrgessaare Osavalla Valitsus	Palade Lasteaed	Lauka Põhikool	Käina Raamatukogu			R.Tobiase nim Kärdla Muusikakool	Kõrgessaare Vaba Aja Keskus
Kärdla Osavalla Valitsus	Suuremõisa Lasteaed-Põhikool	Palade Põhikool	Palade Raamatukogu			Hiiumaa Sport	Pühalepa Vaba Aja Keskus
Pühalepa Osavalla Valitsus	Lasteaed Vigri		Suuremõisa Raamatukogu			Hiiumaa Spordikool	
			Kõrgessaare Raamatukogu			Käina Spordikeskus	

Allikas: Hiiumaa Vallavalitsus

Kohalike eelarvete põhitegevuse kulud ja investeerimine | Hiiu maakond, 2020

Allikas: statistikaamet, rahandusministeerium

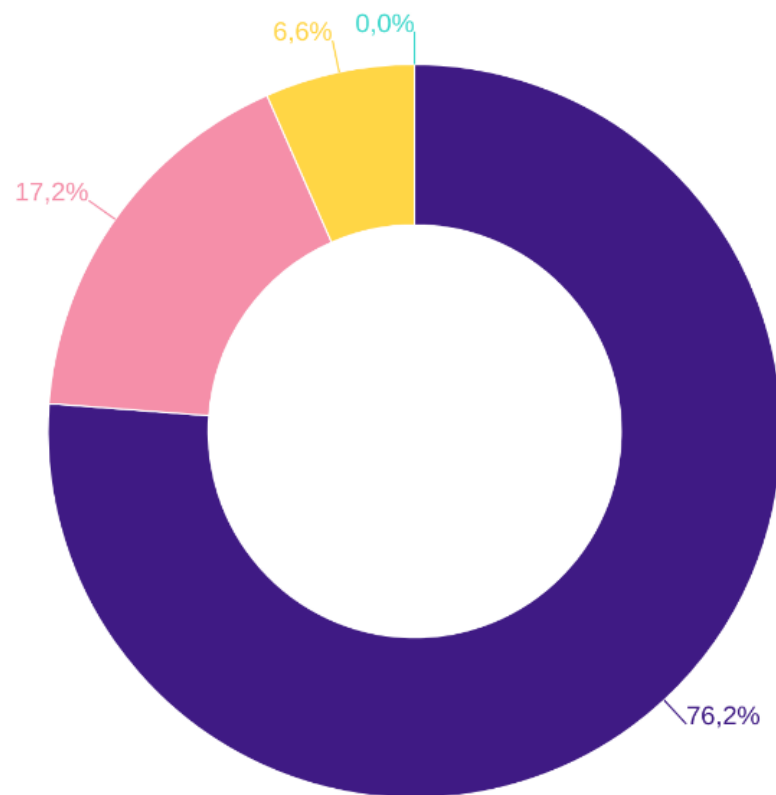
- Haridus
 ● Majandus
 ● Vaba aeg, kultuur ja religioon
 ● Sotsiaalne kaitse
 ● Üldised valitsussektori teenused
- Elamu- ja kommunaalmajandus
 ● Keskonnakaitse
 ● Avalik kord ja julgeolek
 ● Tervishoid

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaudad.stat.ee

Allikas: Hiiumaa Vallavalitsus

Kohalike omavalitsuste elanike rahulolu elukeskkonnaga | 2020, Üldine rahulolu oma elukeskkonnaga, HIIU MAAKOND

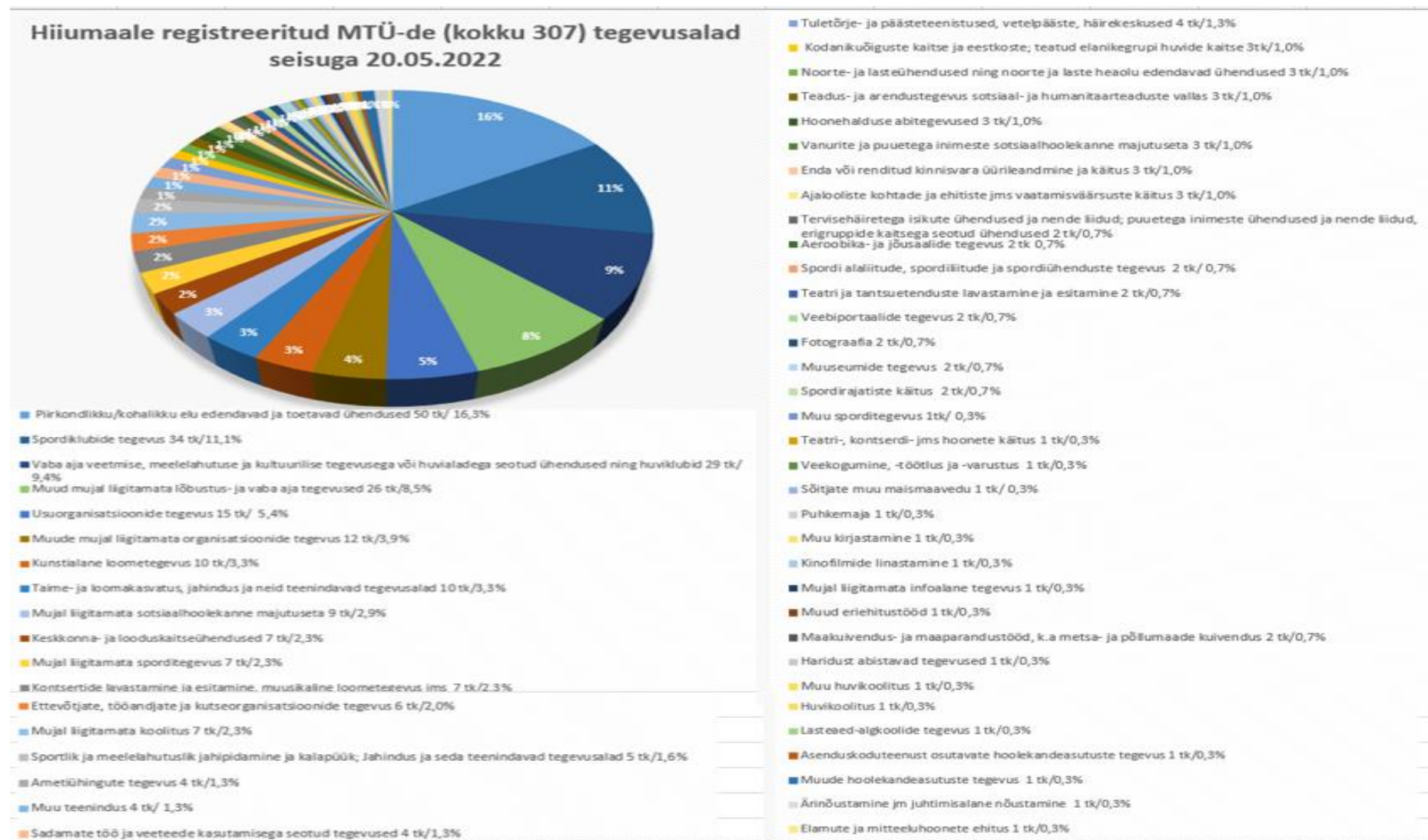
Allikas: statistikaamet

● Pigem rahul ● Väga rahul ● Pigem ei ole rahul ● Üldse ei ole rahul

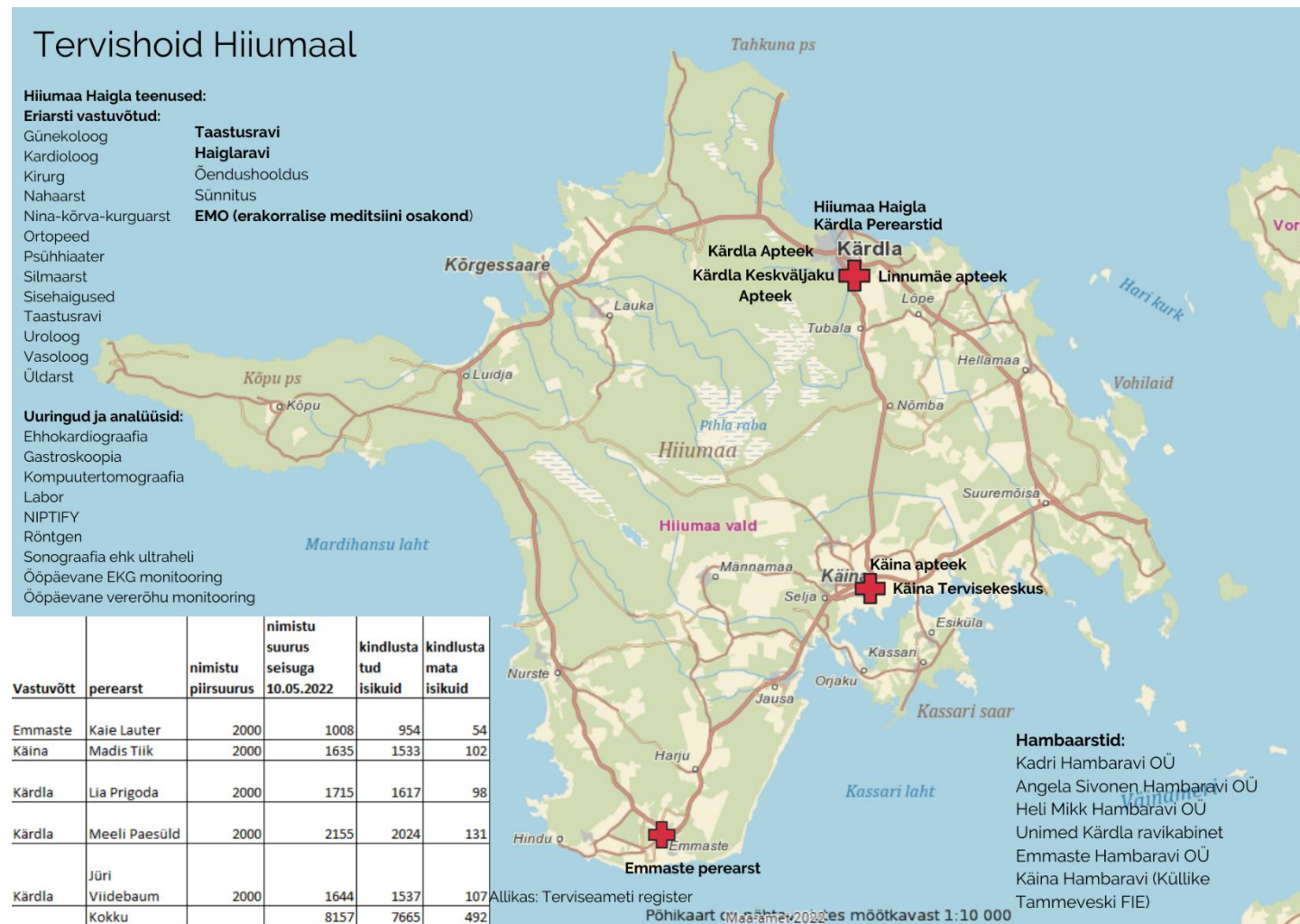
Vaata interaktiivset graafikut juhtimislauad.stat.ee

1.2 KODANIKUÜHISKOND

Allikas: teatmik.ee

1.3 RAHVATERVIS

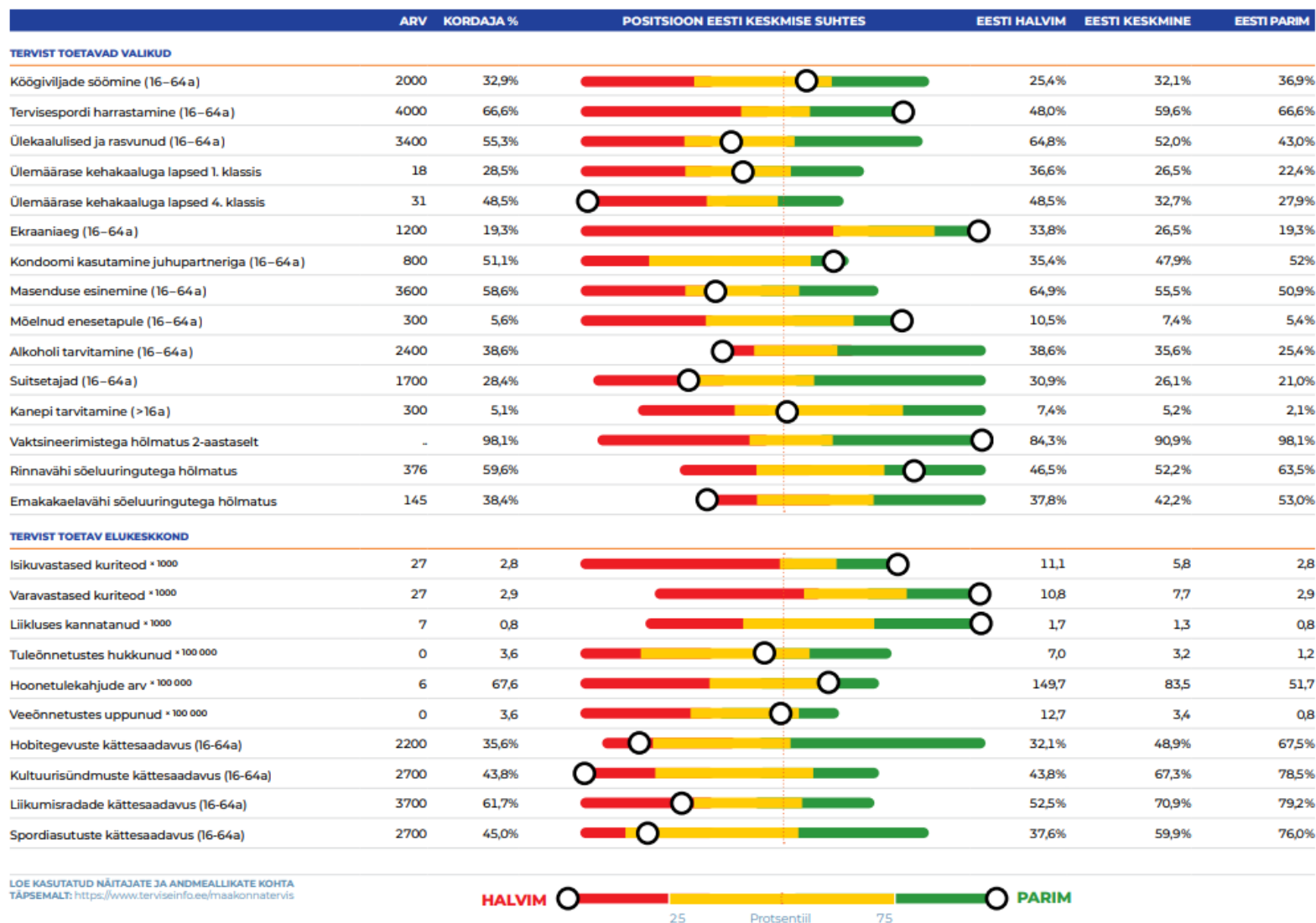
HIIUMAA TERVISE JA HEAOLU ÜLEVAADE 2022

Joonis võrdleb maakonna näitajaid ülejäänud Eestiga.
Maakonna positsiooni Eesti keskmise suhtes näitab ring.

	ARV	KORDAJA %	POSITSIOON EESTI KESKMISE SUHTES	EESTI HALVIM	EESTI KESKMINE	EESTI PARIM
RAHVASTIKU ÜLDNÄITAJAD						
Meeste keskmine eluiga	76	-		70,9	74,4	76,4
Naiste keskmine eluiga	84	-		80,6	82,8	83,9
Meeste tervena elatud aastad	60	-		41,0	54,7	59,7
Naiste tervena elatud aastad	61	-		49,0	58,5	64,7
Loomulik iive * 1000	-44	-4,7		-9,1	-1,3	2,2
Laste (0-14-aastaste) osatähtsus	1067	11,4%		11,4%	16,4%	18,8%
Eakate (>65-aastaste) osatähtsus	2122	22,6%		26,0%	20,3%	17,9%
Rändesaldo * 1000	41	4,4		-6,5	4,1	9,4
VÕRDESED VÕIMALUSED						
Keskmine brutokuupalk	1063€	1063€		1063€	1448€	1637€
Tööhõive määr (16-pensioniiga)	-	70,9%		61,6%	75,2%	79,3%
Suhtelise vaesuse määr	-	25,0%		31,4%	20,6%	16,5%
Abivajavad lapsed * 1000	8	6,1		26,9	11,9	6,1
Positiivne tervise enesehinnang (>16a)	3400	56,1%		43,7%	59,3%	65,4%
RAHVASTIKU TERVISE SEISUND						
Tervisest tingitud piirangud (>16a)	-	30,0%		46,8%	33,4%	28,9%
Puudega inimeste osatähtsus	746	8,0%		22,6%	11,0%	6,8%
Füüsiline võimekus (16-64a)	2300	37,1%		25,3%	36,2%	41,3%
Haiglaravil viibinud vigastuste tõttu * 100 000	58	620,5		1307,0	1081,0	620,5
Varajane suremus (<65, eluaastat) * 100 000	16	220,9		467,5	288,2	220,9
Enesetapud * 100 000	1	14,2		23,3	15,1	8,2
Alkoholisurmad * 100 000	3	32,0		96,5	40,7	31,0
Surmad vigastustesse ja mürgistustesse * 100 000	5	47,1		122,5	71,4	47,1
Surmad vereringeelundite haigustesse * 100 000	46	474,4		671,1	561,1	474,4
Surmad pahaloomulistes kasvujätesse * 100 000	33	309,8		329,7	264,3	216,2

LOE KASUTATUD NÄITAJATE JA ANDMEALLIKATE KOHTA
TÄPSEMALT: <https://www.terviseinfo.ee/maakonnatervis>

HALVIM 25 Protsentil 75 PARIM

Allikas: Tervise Arengu Instituut, Hiiu maakonna tervise ja heaolu ülevaade 2022

1.4 VABA AEG, SPORT, KULTUUR JA NOORSOOTÖÖ

Kultuur, sport ja vaba aeg

Kultuuri- ja rahvamajad

Allikas: Hiiumaa Vallavalitsus

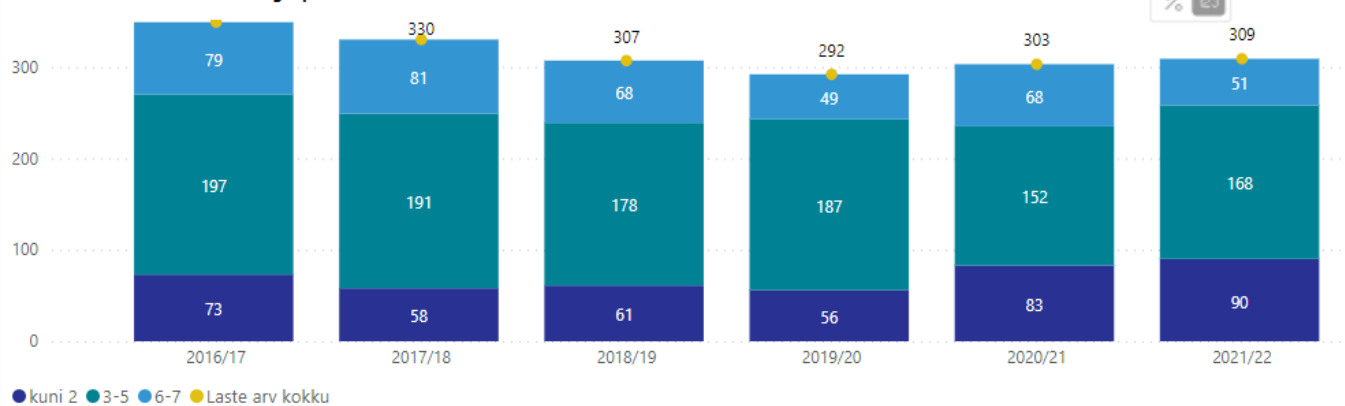
1.5 HARIDUS

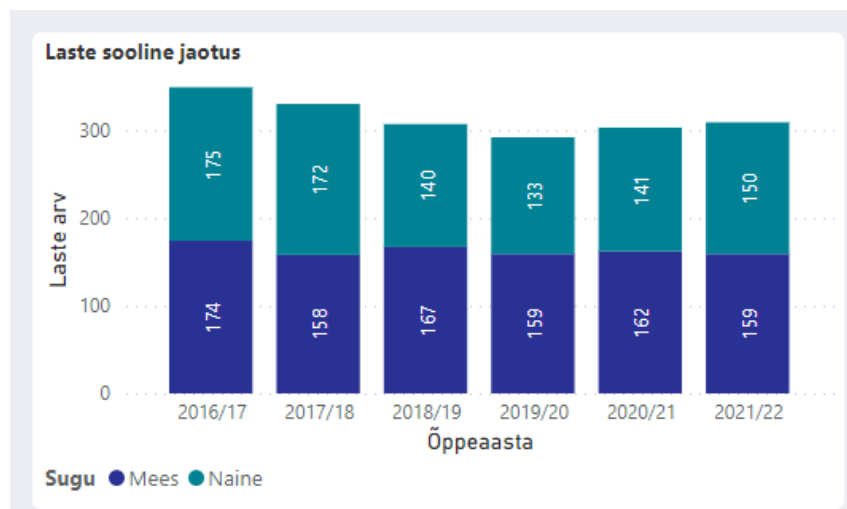
1.5.1 Alusharidus

Alushariduse näitajad

Õppeaasta	Laste arv	Lasteasutuste arv	Rühmade arv
2016/17	349	5	20
2017/18	330	5	20
2018/19	307	5	18
2019/20	292	6	18
2020/21	303	6	18
2021/22	309	7	20

Laste arv alushariduses vanusegrupiti

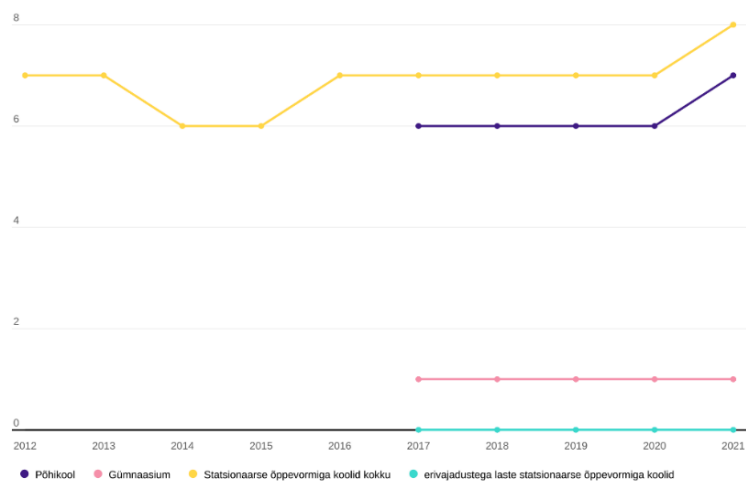

1.5.2 Üldharidus

Üldhariduse statsionaarse õppevormiga koolide arv koolitüübi ja õppekeele järgi | HIIU MAAKOND, Kokku, 2012–2021

Allikas: statistikaamet

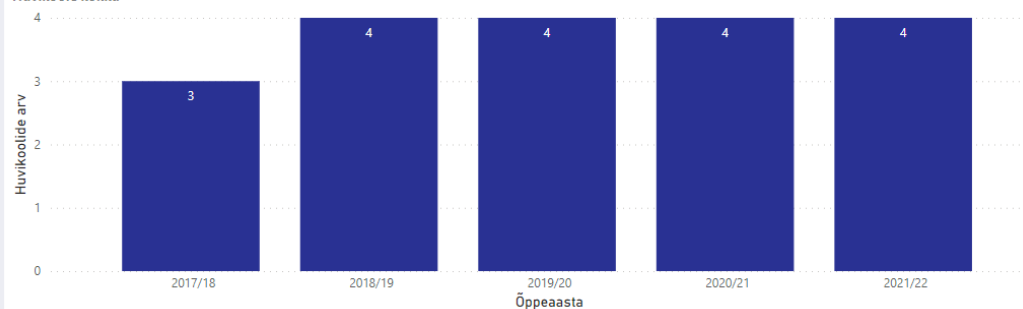
Koolide arv

Õppeaasta	algkool	põhikool	keskkool (1.-G12) või gümnaasium (G10-G12)	Kokku
2016/17		6	1	7
2017/18		6	1	7
2018/19		6	1	7
2019/20		6	1	7
2020/21		6	1	7
2021/22	1	6	1	8

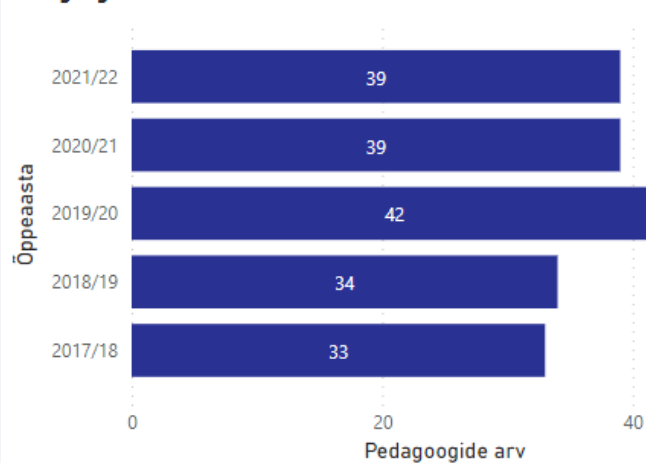

Huviharidus Hiiumaal

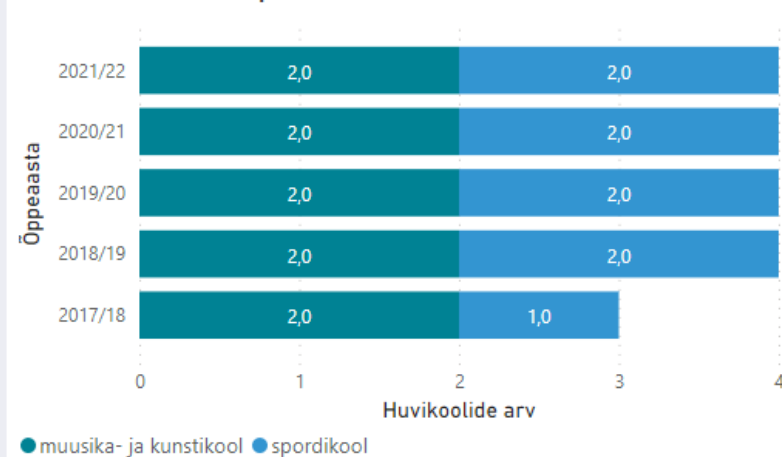
Huvikoolide kokku

Pedagoogide arv

Huvikoolide arv alamtüüpide lõikes

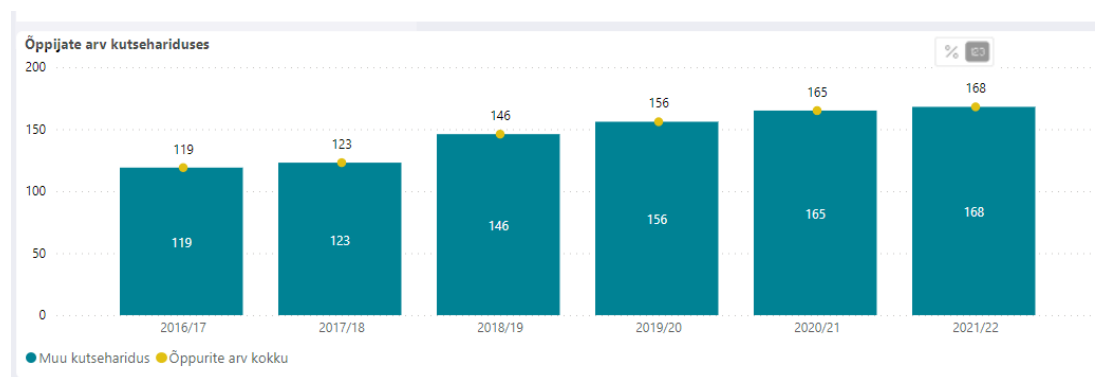
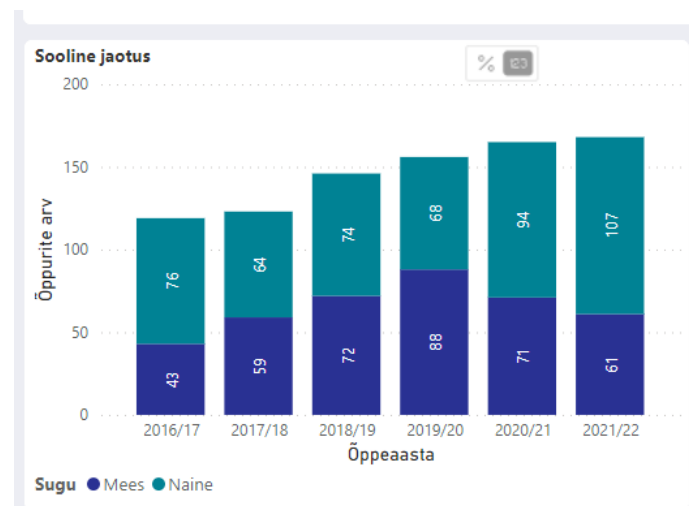
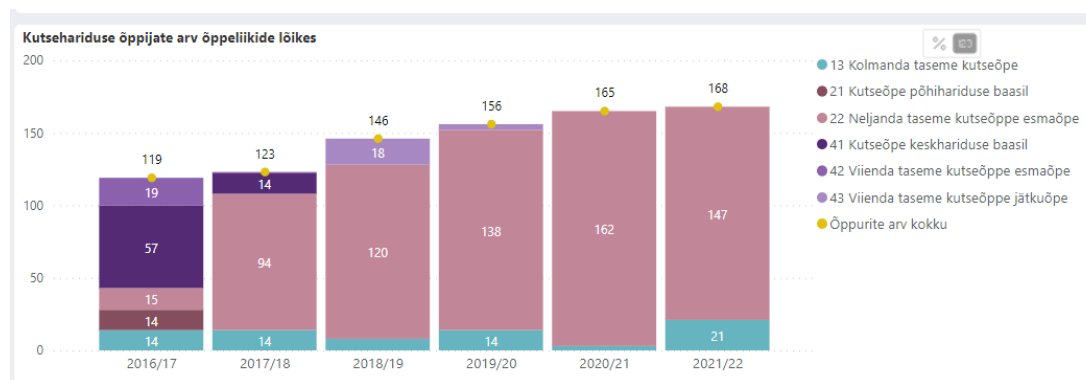
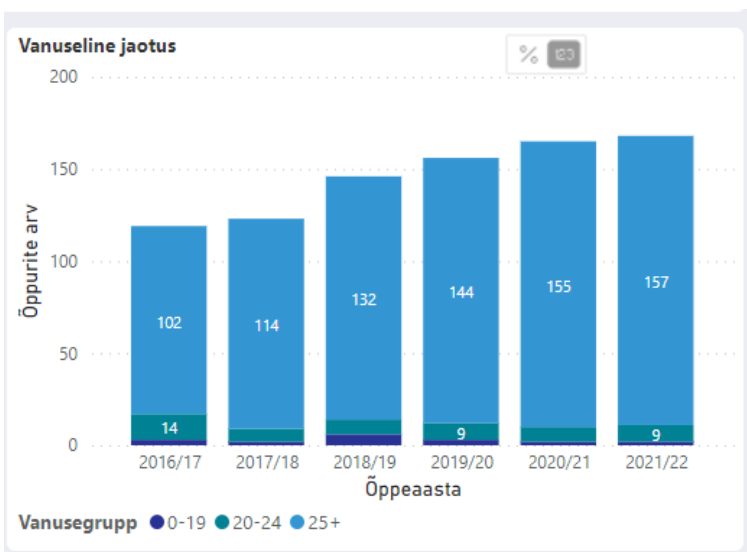

Õppurite arv õppeasutuste ja õppekavade lõikes

Õppeasutus	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Hiiumaa Jalgpallikool		88	73	63	71
Hiiumaa Spordikool	275	279	254	248	253
Käina Huvi- ja Kultuurikeskus	128	136	166	149	151
Rudolf Tobiase nimeline Kärkla Muusikakool	83	82	76	74	68
Kokku	486	585	569	534	543

Allikas: EHIS

1.5.3 Kutseharidus Hiiumaal

Allikas: EHIS

Hiiumaa Ametikooli lõpetanute arv õppekavade lõikes

Õppekava nimetus	2020/21	2019/20	2018/19	2017/18	2016/17	2015/16
Bussijuht	8	12	9	14	14	12
Florist	12			9		7
Floristika						
Keskkonnakaitse (looduskeskkonna ja maastikukorralduse õppesuund)						2
Linnaaednik	12	8				
Maastikuehitaja		15	6			10
Maastikuehitus					10	10
Majandusarvestus						
Metsakasvataja					1	2
Metsamajandus (raietööline)						
Nooremaednik			2	13	12	
Palkmajaehitaja	9	10	6			
Plastitöötuse seadistaja		10	8	15		
Puit- ja kiviehitiste restauraator				7	4	7
Puitehitiste restauraator			10			
Raamatupidaja					12	
Veoautojuht	24	11	11	14	16	19
Väikeettevõtlus						
Väikesadama spetsialist	20	19	14	18	13	7

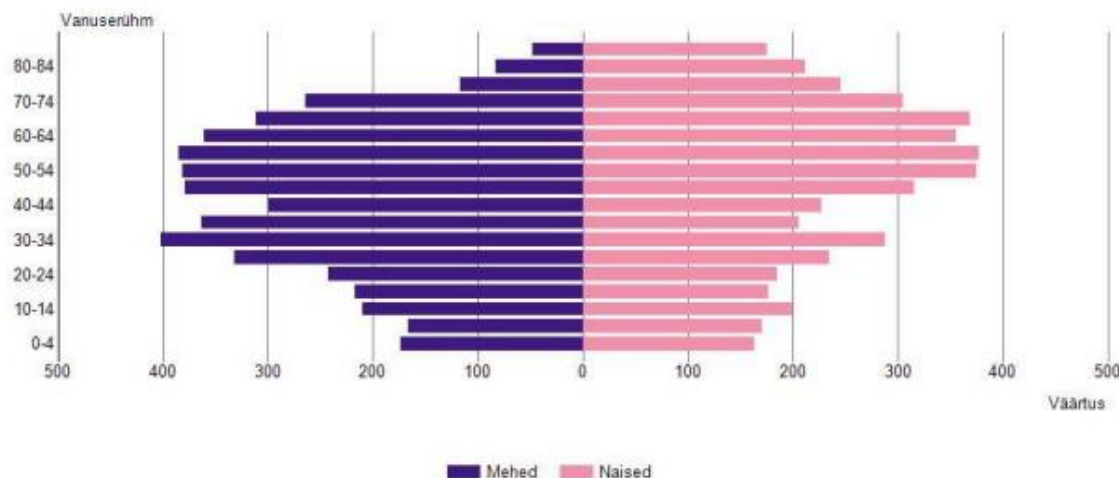
Allikas: EHIS

1.6 SOTSIAALNE KAITSE

Hiiumaa valla pindala on 1023 km², valla keskus asub Kärddla linnas. Lisaks on vallas 2 alevikku (Kõrgessaare ja Käina) ja 182 küla. Sotsiaalvaldkonna korraldamise eest Hiiumaal vastutab vallavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakond. Igas osavallas töötavad piirkonna abivajajatega sotsiaaltöötajad. Töötute aktiviseerimise, nende konkurentsivõime suurendamise ja tööturule tagasipöördumise aitamise tegeleb Töötukassa Hiiumaa osakond.

Rahvastikuregistri andmetel elas Hiiumaal 01.05.2021 seisuga 9555 elanikku, sh 4638 naist ja 4917 meest. Elanike arv on viimastel aastatel aeglaselt, kuid stabiilselt kasvanud peamiselt tänu „suvehiidlaste“ Hiiumaa elanikeks registreerumisele. Hüppelise ühekordse panuse elanike arvu kasvu andis koroonaeepideemia puhkemine 2020. aasta kevadel, kuid trend on siiski pikaajalisem. Hoolimata sellest tuleb eristada saarel tegelikult (aastaringelt) elavaid inimesi ja siia registreeritud, kuid siin vaid ajuti elavaid inimesi. Hiiumaa rahvastiku jaotus vanusegruppide lõikes on toodud joonisel 1

RV087: PROGNOOSITAV RAHVAAARV (ALUSEKS 1. JAANUARI 2019 RAHVAAARV) | Sugu ning Vanuserühm. Hiiumaa maakond, 2021.

Joonis 1

Laste (vanuses 0-19) arv Hiiumaal 01.05.2021 seisuga oli 1334. Aastas sünnib keskmiselt 60-65 last. Laste arv peredes ulatub ühest lapsest (431 peret) kuni seitsme lapseni (1 pere). Enamikes peredes ongi üks laps, neile järgnevad kahe- ja kolmelapselised pered. Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmetel käis 2020/2021 õppeaastal lasteaias 303, põhikoolides 701 ja koos mittestatsionaarse õppe ja gümnaasiumiga omandasid haridust kokku 843 last. Hariduslike erivajadustega laste arv on 172 õpilast.

Lastele makstakse erinevaid toetusi (sünni-, lapse sünnipäeva-, koduse lapse toetus, toetus lapse ühe ja kahe aastaseks saamisel, esimesse klassi mineva lapse toetus, huvitegevus-, transpordi- ja raske ja sügava puudega lapse toetus). Kaks korda aastas korraldatakse vallas beebipidusid, toimuvad jõulupeod kodustele lastele ja koolieelikutelaager ning muud üritused. Erivajadustega laste eest hoolitsemiseks on loodud kompetentsikeskus, mis osutab erivajadustega lastele ja noortele vanuses 2-18 lapse- ja päevahoiuteenust ning tugiisiku- ja transporditeenust. Teenuseid osutatakse ka individuaalse õppekava alusel põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava järgi toimetuleku- või hooldusõppe alusel õppivatele Kärkla põhikooli õpilastele. Samuti on ellu kutsutud erivajadustega laste vanematele tugigrupp.

Alates 2020. aasta sügisest toimib Kõpus Hiiumaa Sotsiaalkeskuse Noortekodu, kus osutatakse ööpäevaringset rehabilitatsiooniteenust neljale kuni kuuele kinnise lasteasutuse teenusele (KLAT) suunatud lapsele ja noorele (suure abivajadusega (psüühikahäire, käitumisprobleemid) ja traumakogemusega lapsed vanuses 12-18).

	2018	2019	2020	2021
65-69	681	664	658	648
70-74	426	489	530	563
75-79	384	357	334	340
80-84	244	263	268	280
85-89	142	134	149	147
90-94	55	58	58	68
95-99	5	6	8	11
100 ja vanemad	1	1	1	1
KOKKU	1938	1972	2006	2058

Hiiumaal elas 2021. aasta mai seisuga 2291 pensionäri, mis moodustab ligi 24% Hiiumaa elanikest. Pensionäride osakaal elanikkonnast on viimastel aastatel kasvanud.

Tabel 1: Eakate osakaal Hiiumaa rahvastikust

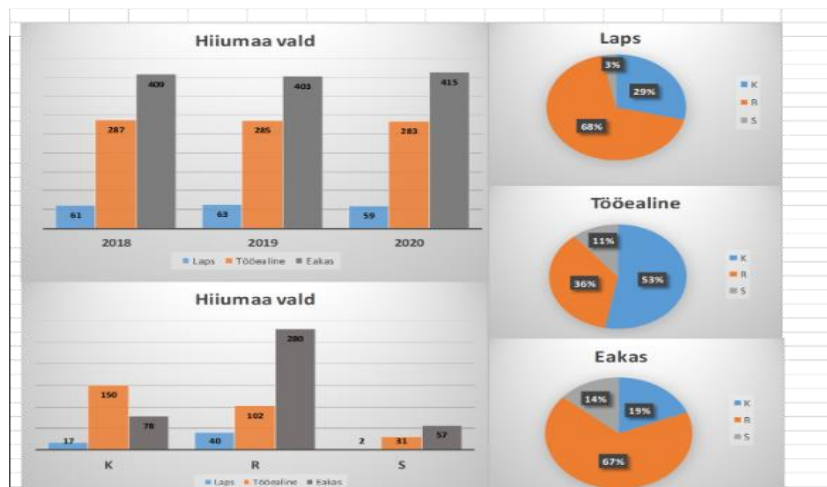
Valdav osa (üle 80%) pensionäridest on vanaduspensionärid, teisi pensioniliike saavate eakate arv on väike. 2019. aastal läbiviidud Hiiu valla eakate (65+) seas läbiviidud küsitlusest¹ selgus, et enamikel pensionäridest (75,8%) ei ole pensioni kõrval täiendavaid sissetulekuallikaid. Sellest hoolimata hindas üle 80% neist oma toimetulekut rahuldavaks või heaks. 411-le Hiiumaa eakale on määratud puue, neist üle 80% puue on raske või sügav. Peamised puudeliigid on liikumis- ja liitpuue. Eakatele makstakse sünnipäeva-, tervise- (prillide, ravimite, abivahendite jne kompenseerimiseks), söidu-, hooldekodu-, matusetoetust ning hooldajatoetust täisealise isiku hooldajale. Eakatele pakutakse ka erinevaid sotsiaalteenuseid. Eakate uuringust selgus, et 43% küsitletutest ei ole aga teadlikud nendele pakutavatest toetustest ja teenustest ega kasuta kõiki võimalusi.

¹ https://vald.hiiumaa.ee/documents/17721527/31397008/eakate+kysitluse_kokkuvote.docx/23f9fe65-2289-4ac1-b47b-fbe33a10ea85

Tööealisi elanikke elas Hiiumaal 2021. aasta mai seisuga 5930. Registreeritud töötuse määr 01.05.2021 seisuga oli 5,9%, mis oli madalam Eesti keskmisest (8,4%). Töötukassa oli arvel 256 inimest, neist 50 (19,5%) oli vähenenud töövõimega. Noori (kuni 25 aastat) oli registreeritud 19 (7,4% töötute koguarvust). Üle kuue kuu on töötuna arvel olnud 114 klienti, ehk 44,53% registreeritud töötutest. Töötuse määr, töötute arv ja töötuna oleku periood on koroonaepeemia mõjul viimase aasta jooksul kasvanud. 2021. aasta algul viidi läbi küsitlus² Hiiumaa vallas tööturult olevate inimeste hulgas, kes olid olnud Töötukassas arvel kauem kui kuus kuud ja kellele oli määratud toimetulekutoetus. Küsitlusest selgus, et töötud on väheste oskustega ja madala kvalifikatsiooniga (varasem töökogemus peamiselt põllumajanduses, ehituses, transpordis), nad on olnud tööturult eemal rohkem kui aasta ja motivatsioon töö leidmiseks puudub. Pärast töökohakaotust ei ole nad leidnud sobivat tööd (noorematel on probleemiks ka tööharjumuse puudumine), sageli on neil tervise- ja sõltuvusprobleemid või ei luba lähedase eest hooldamine neil tööle minna. Lisaks Töötukassa poolt pakutavatele teenustele tagab Hiiumaa vald töötutele erinevaid toetusi (toimetulekutoetus, toiduabi, sissetulekust sõltuv toetus, sotsiaaltransport, tagatakse vajadusel eluruum). Omastehooldajatele, kes hoolduskoormuse tõttu ei saa tööturul osaleda, tagab Hiiumaa vald sotsiaalse garantii sotsiaalmaksu tasumisega. Koostöös Töötukassaga osaleb vald tööharjutuse läbiviimisel.

Hiiumaal elab Sotsiaalkindlustusameti 2020. aasta andmetel 731 puudega inimest (ligi 8% elanikest). Nende arv on viimastel aastatel püsinud stabiilsena. Eakaid puudega inimesi on 411, neist üle 80% puue on raske või sügav. Peamised puudeliigid on liikumis- ja liitpuue. Tööealisi puudega inimesi on Hiiumaal 272, neist valdav osa kerge (137) või raske puudega (103). Puudeliikidest on enimlevinud liikumis- või liitpuue ja psüühikahäire. Puudega lapsi on 48. Joonis 2 annab detailse ülevaate puuetega inimestest Hiiumaal.

² <https://vald.hiiumaa.ee/documents/17721527/31397008/T%C3%B6%C3%B6tud+anal%C3%BC%C3%BCs+2021.docx/421e1d59-0802-4327-879d-3fb42570faf5>

Joonis 2

2021. aastal läbi viidud „Hiiumaa tööealiste puudega inimeste küsitluses“³ hindasid küsitletud oma eluga toimetulekut üldiselt heaks. Küsitlusest selgus, et töötavate / mittetöötavate inimeste osakaal on enam-vähem võrdne, mittetöötamise põhjuseks on tervislikud põhjused ja sobiva töö puudus. Sihtgrupile suunatud teenuste kättesaadavust peeti heaks, kõige kriitilisemad oldi eriarsti- ja hambaarsti teenuse kättesaadavusega. Väga oluliseks peeti sotsiaaltranspordi olemasolu, mis võimaldab liikuda (teistele teenustele, tööle, vaba aega veetma jne).

Hiiumaa Sotsiaalkeskus tegeleb üle Hiiumaa sotsiaalteenuste korraldamise, osutamise ja arendamisega puudega inimesele, erivajadusega lapsega perele, omaste hooldajale, eakale ja teisele abivajajale nende toimetuleku soodustamiseks ja säilitamiseks ning erinevate toetavate teenuste osutamisega põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel toimetuleku- või hooldusõppes õppivale õpilasele koostöös haridusasutusega. Üldhoolekandeteenust pakuvad Hiiumaal SA Hiiuma Maakonna Hooldekeskus Tohvri ja Samaaria Eesti Misjon. Kokku on Hiiumaal ligikaudu 70 üldhoolekandeteenuse kohta. Lisaks tegutseb Kõpus pansionaat ja Hellamaa perekeskuse sotsiaalmaja. Koduteenust pakutakse Hiiumaa sotsiaalkeskuses, Hellamaa perekeskuses ja Emmaste ning Käina osavallas. Teenusel on kokku üle 50 kliendi, koduhooldustöötajaid on kaheksa.

³ <https://vald.hiiumaa.ee/documents/17721527/31397008/puudega+t%C3%B6%C3%B6ealiste+k%C3%BCsitlus+2021.docx/57b16a5f-b738-405b-a586-ec55a79d4662>

Oluline on sotsiaaltransporditeenus, mida hajaasustusest ja puudulikust ühistranspordiühendusest tingituna pakub vald igakuiselt ligikaudu 400 inimesele. Teenuse osutamiseks on viis sõiduauto ja kaks bussi, millest üks kohandatud invabussiks. Hiiumaa sotsiaalkeskuses on erinevatel erihooletandeteenustel kokku 54 inimest (igapäevaelu toetamise teenus, igapäevaelu toetamise päeva- ja nädalahoiuteenus, toetatud töötamise teenus, toetatud elamise teenus, kogukonnas elamise teenus, ööpäevaringse erihooletande teenus, ööpäevaringne erihooletusteenus sügava liitpuudega inimesele). Kärdlas, Kõrgessaares ja Hellamaal tegutsevad päevakeskused.

Üle-euroopalise terviseuuringu 28.04.2021⁴. avaldatud Eesti tulemustest selgub, et 65 protsenti meie täiskasvanud elanikest tunnistab mõnd kroonilist haigust või pikaajalist terviseprobleemi. Inimeste enesehinnangulistel vastustel põhineva uuringu kohaselt kimbutab kroonilistest haigustest Eesti inimesi enim seljavalu ja kõrge vererõhk. Nimekirjas järgnevad allergia ja kaelavalud. Viis aastat varasema uuringuga võrreldes on mõnevõrra kasvanud allergiate esinemine ja suurenenud kroonilist ärevust või depressiooni tundvate inimeste osakaal.

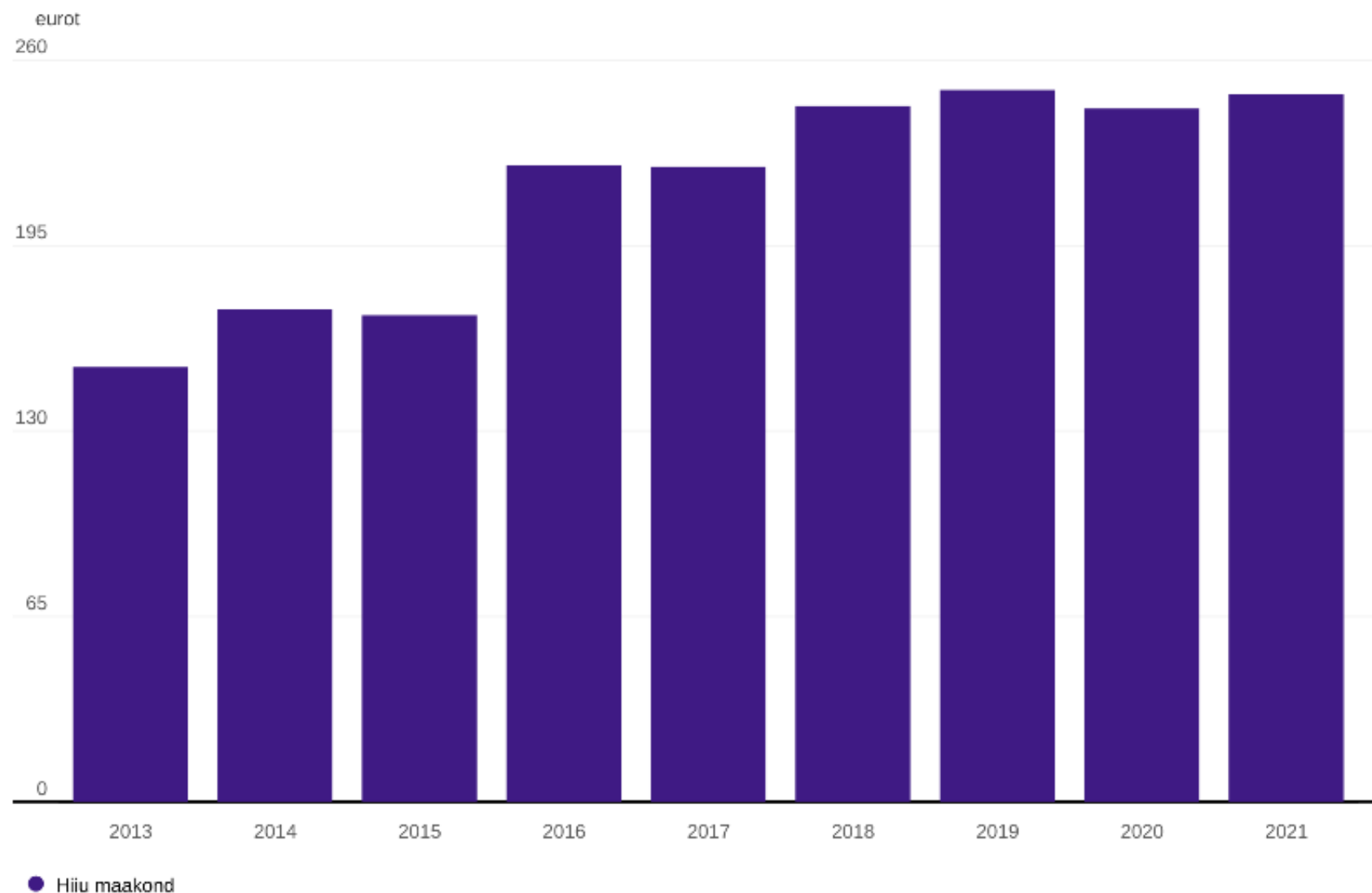
Hiiu valla 16-aastastest ja vanematest elanikest hindab oma tervist heaks või väga heaks 60,3%, ei heaks ega halvaks 25,4% ja halvaks või väga halvaks 14,3%. Elanikele osutab piirkondliku haiglana eriarstiabi teenuseid SA Hiiumaa Haigla, mis omab kahte tegevusluba: õendusabi ja eriarstiabi. Eriarstiabi osutatakse kolmeteistkümnel erialal. Kiirabi teenust osutab Hiiumaal SA Põhja- Eesti Regionaalhaigla. Üldarstiabi osutavad viis perearsti, neist kolm tegutsevad Kärdlas, üks Käinas ja üks Emmastes. Hiiumaal on viis hambaraviteenuse pakkujat. Apteegiteenust osutavad kokku kolm teenusepakkujat, asukohtadega Kärdlas ja Käinas. Käinas asub Invaru Abivahendikeskuse esindus, mis pakub laias valikus tehnilisi abi- ja taastusravivahendeid, nahahoolduse ja pidamatuse tooteid.

Allikas: Hiiumaa Vallavalitsus, Hiiumaa sotsiaalvaldkonna arengukava 2022-2030

⁴ <https://tai.ee/et/uudised/terviseuuring-65-protsendil-taiskasvanutest-krooniline-haigus-voi-pikaajaline>

Toetus toimetulekupiiri tagamiseks rahuldatud taotluse kohta | Hiiu maakond, 2013–2021

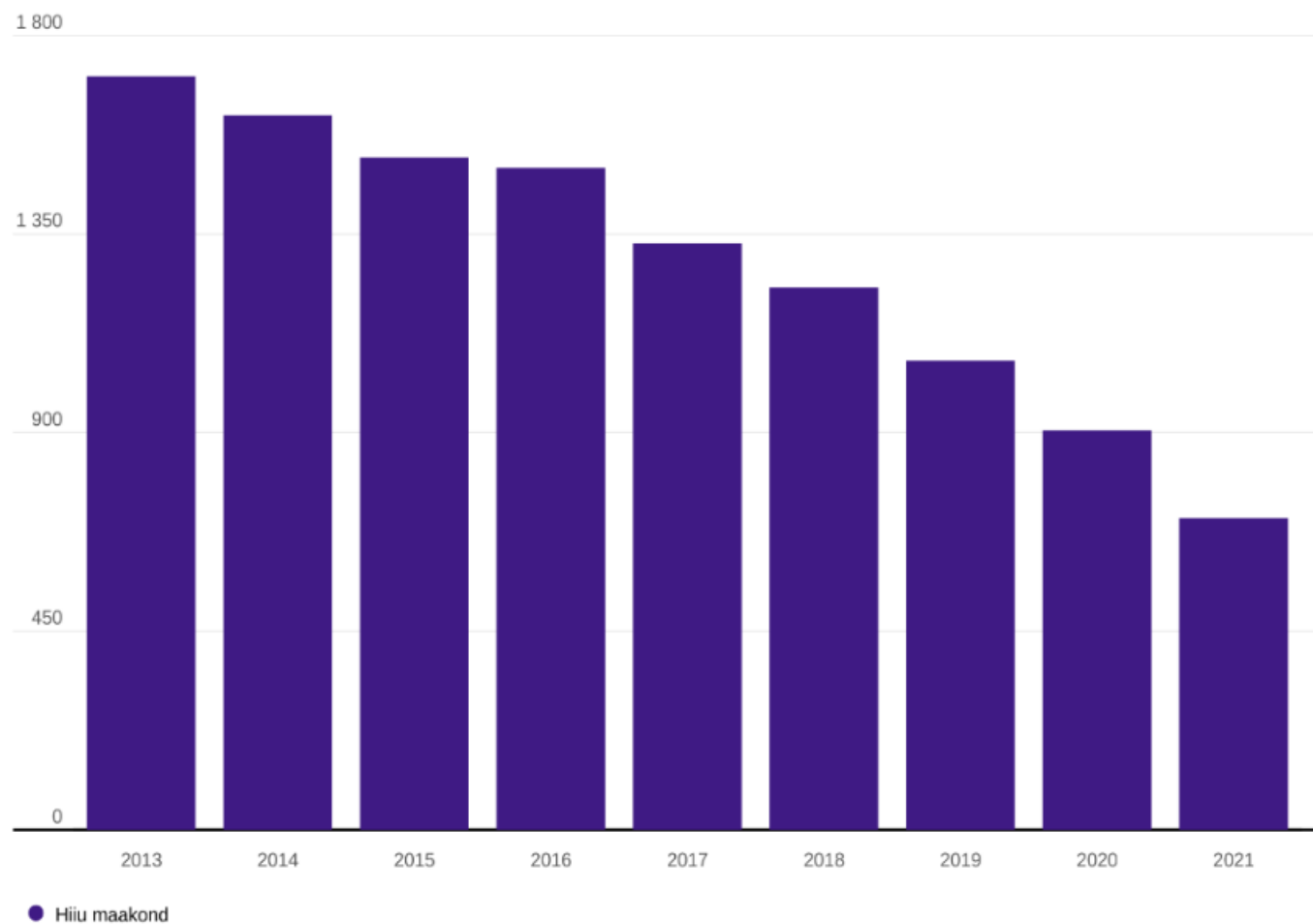
Allikas: statistikaamet, sotsiaalministeerium

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislauad.stat.ee

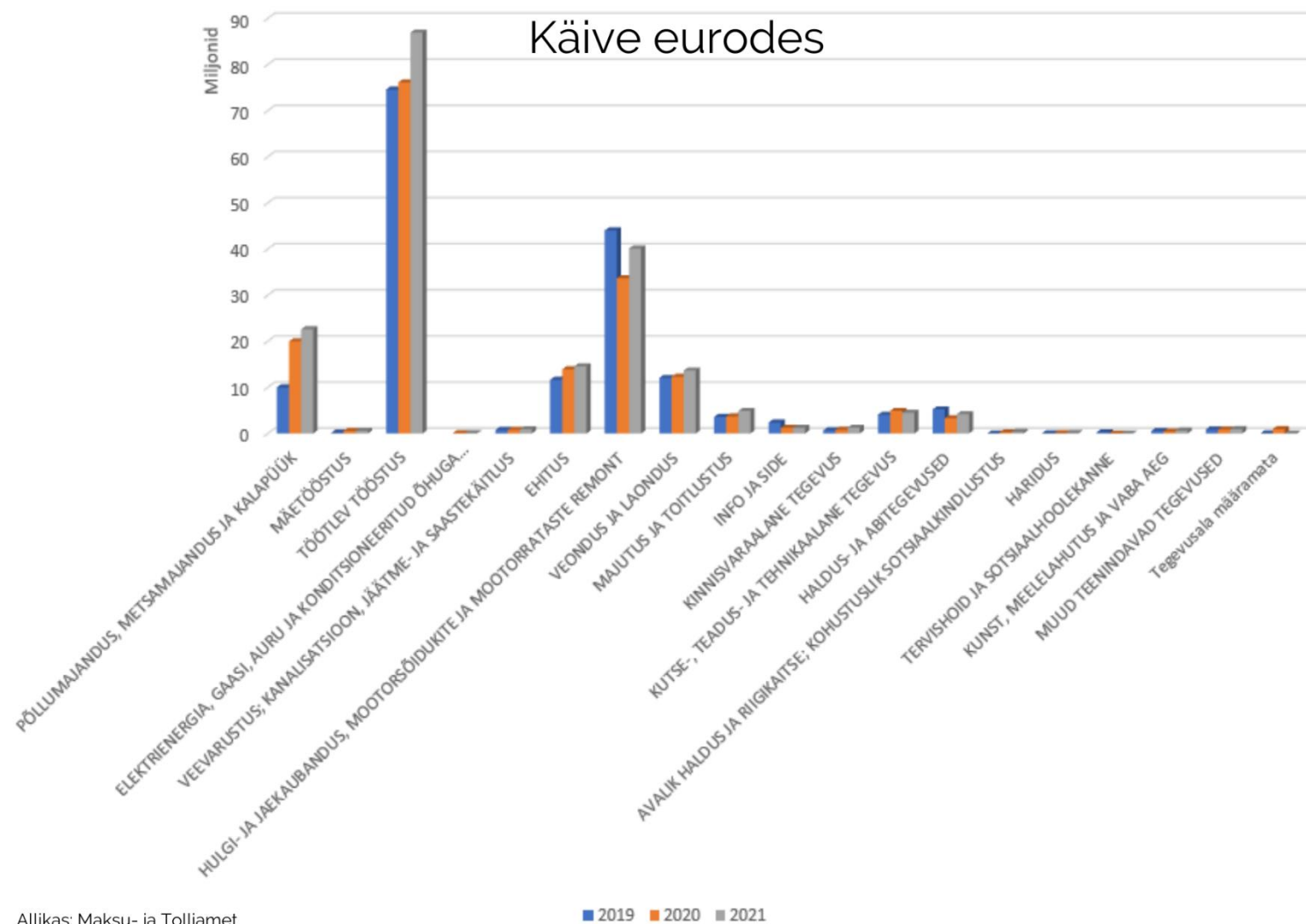
Rahuldatud taotluste arv toimetulekupiiri tagamiseks | Hiiuma maakond, 2013–2021

Allikas: statistikaamet, sotsiaalministeerium

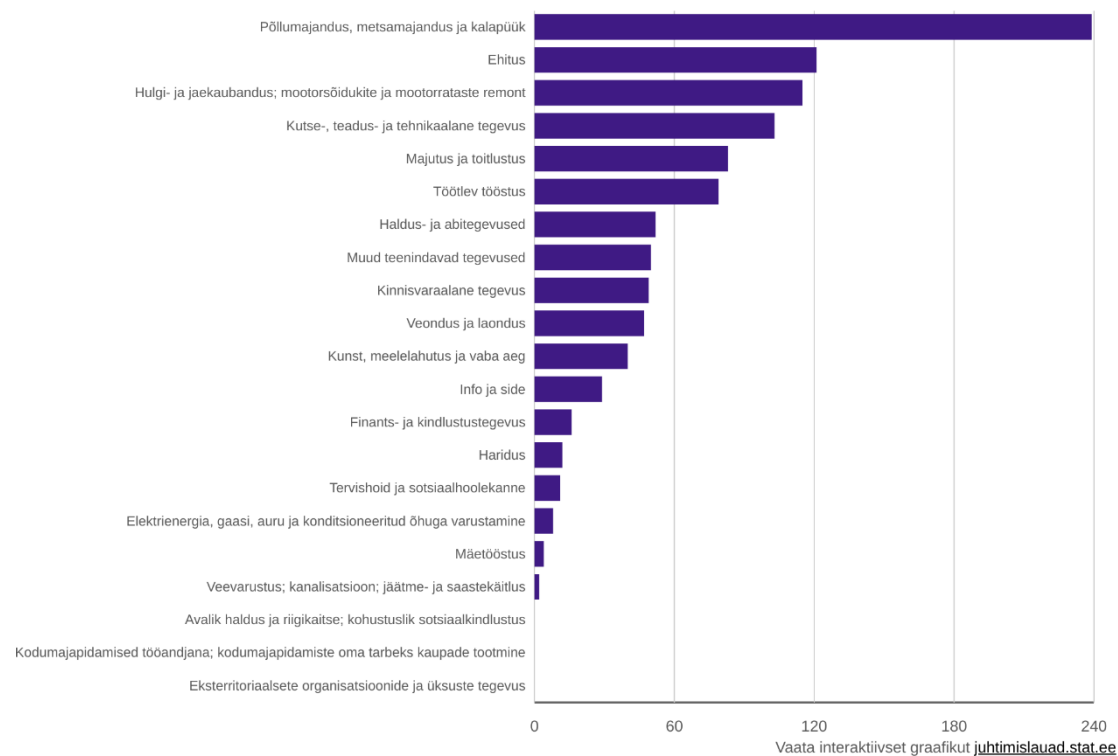
Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaud.stat.ee

2. MAJANDUS

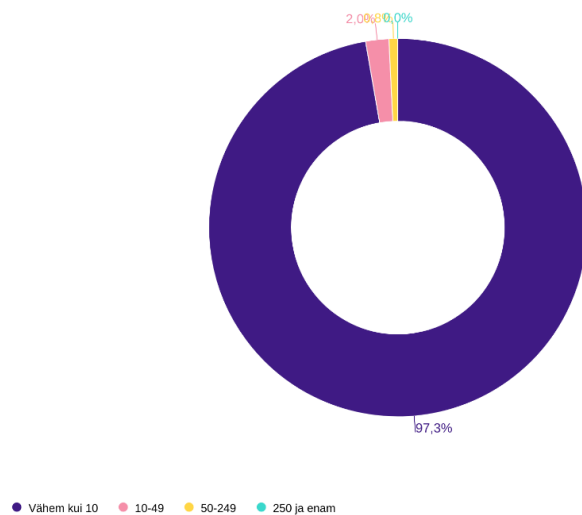
Statistilisse profiili kuuluvate üksuste arv tegevusala järgi | Hiiu maakond, 2021

Allikas: statistikaamet

Statistilise profiili kuuluvad üksused töötajate arvu järgi | Hiiu maakond, 2021

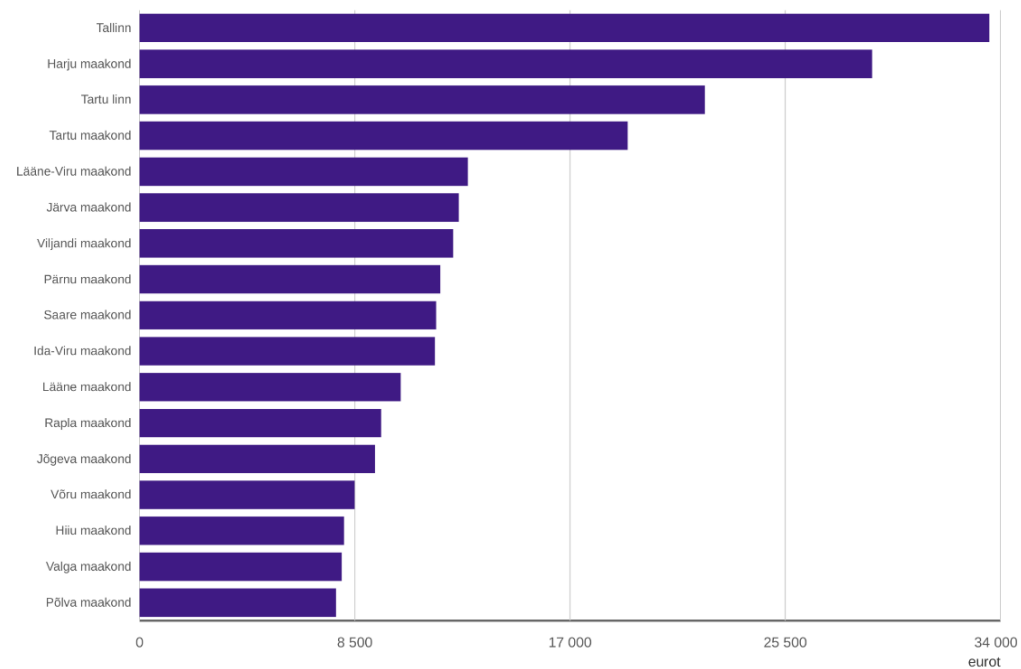
Allikas: statistikaamet

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaad.stat.ee

SKP elaniku kohta, eurot | 2020

Allikas: statistikaamet

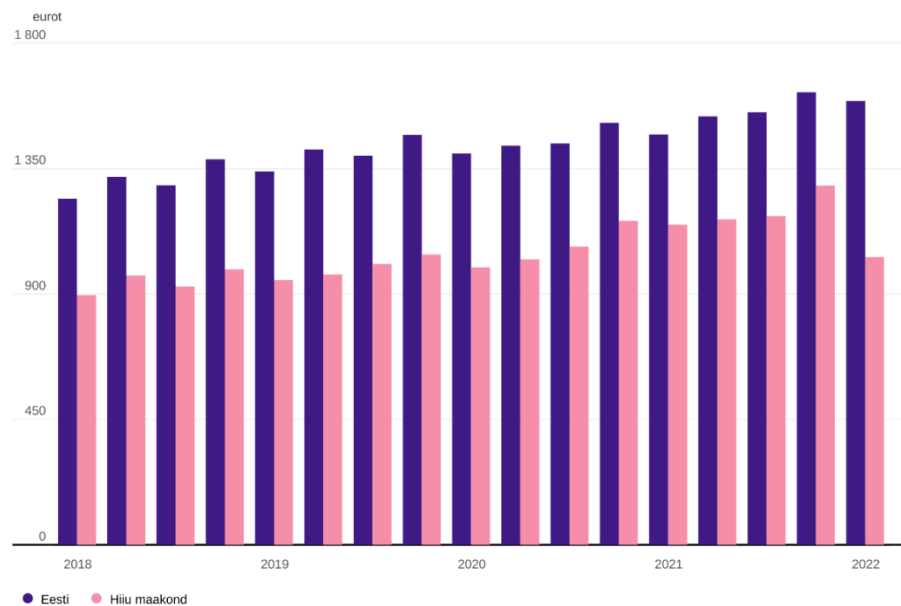

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaad.stat.ee

Lisa 2 Hiiumaa valla arengukava 2035+

Keskmine brutokuupalk | Eesti, Hiiu maakond, I kvartal 2018 – I kvartal 2022

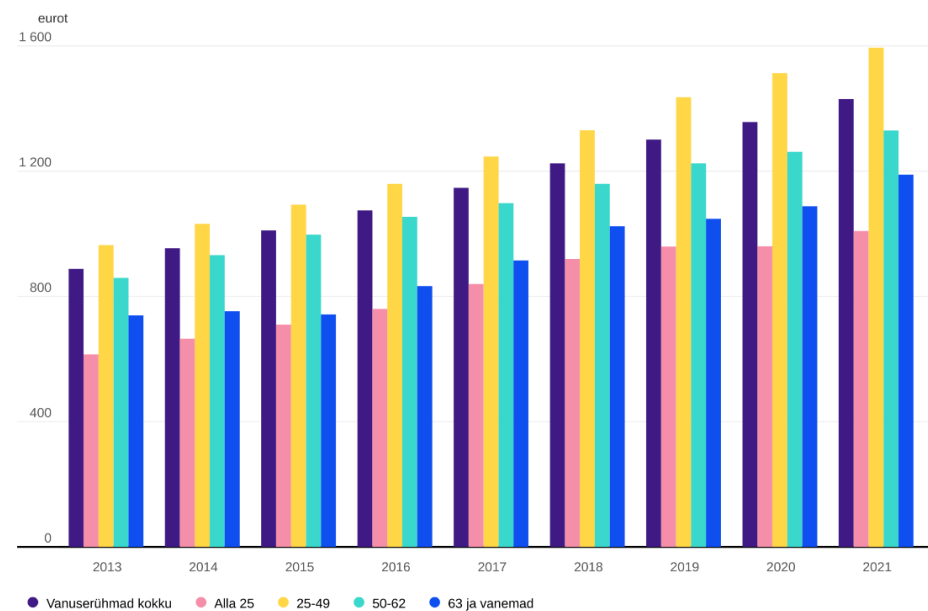
Allikas: statistikaamet

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaud.stat.ee

Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu vanuserühma ja soo järgi | HIIU MAAKOND, Mehed ja naised, 2013–2021

Allikas: statistikaamet, maksu- ja tolliamet

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaud.stat.ee

Töötajate hinnanguline kuupalk

Nimi		Bruto	Neto
1. AS Hiiu Kalur		3 011.37 €	2 422.37 €
2. Hiiumaa Lihatoöstus OÜ		2 832.10 €	2 284.11 €
3. OÜ Kärkla Perearstid		2 650.76 €	2 144.26 €
4. GianTapes OÜ		2 484.68 €	2 016.18 €
5. STATS Unities OÜ		2 357.37 €	1 918.00 €
6. HMPK OÜ		2 265.52 €	1 847.17 €
7. Osaühing Emmaste Hambaravi		2 176.43 €	1 778.46 €
8. Mittetulundusühing Hiiukala		2 172.84 €	1 775.70 €
9. OÜ Kärkla Apteek		2 121.29 €	1 735.94 €
10. OÜ VR Apteegid		2 104.10 €	1 722.68 €
11. OÜ Hiiu Turvas		2 083.10 €	1 706.49 €
12. OÜ Avangard Ehitus		2 078.12 €	1 702.65 €
13. ServadMaha OÜ		2 076.04 €	1 701.04 €
14. Platvorm OÜ		2 034.36 €	1 668.90 €
15. OÜ DC Doora		2 004.75 €	1 646.06 €
16. OÜ Dagorent		1 977.45 €	1 625.01 €
17. Osaühing Best Holding		1 925.98 €	1 585.31 €
18. Hiiumaa Jahimeeste Selts		1 923.36 €	1 583.30 €
19. OÜ Kõriku Puit		1 922.65 €	1 582.74 €
20. VMV Metsahoolitus OÜ		1 919.68 €	1 580.46 €
21. Aktsiaselts DALE LD.		1 892.98 €	1 559.86 €
22. Sandare Plus OÜ		1 887.30 €	1 555.49 €
23. DAGOpen OÜ		1 872.86 €	1 544.35 €
24. LAURI ELEKTRITÖÖD OÜ		1 867.18 €	1 539.97 €
25. Sonox Consulting OÜ		1 851.22 €	1 527.66 €

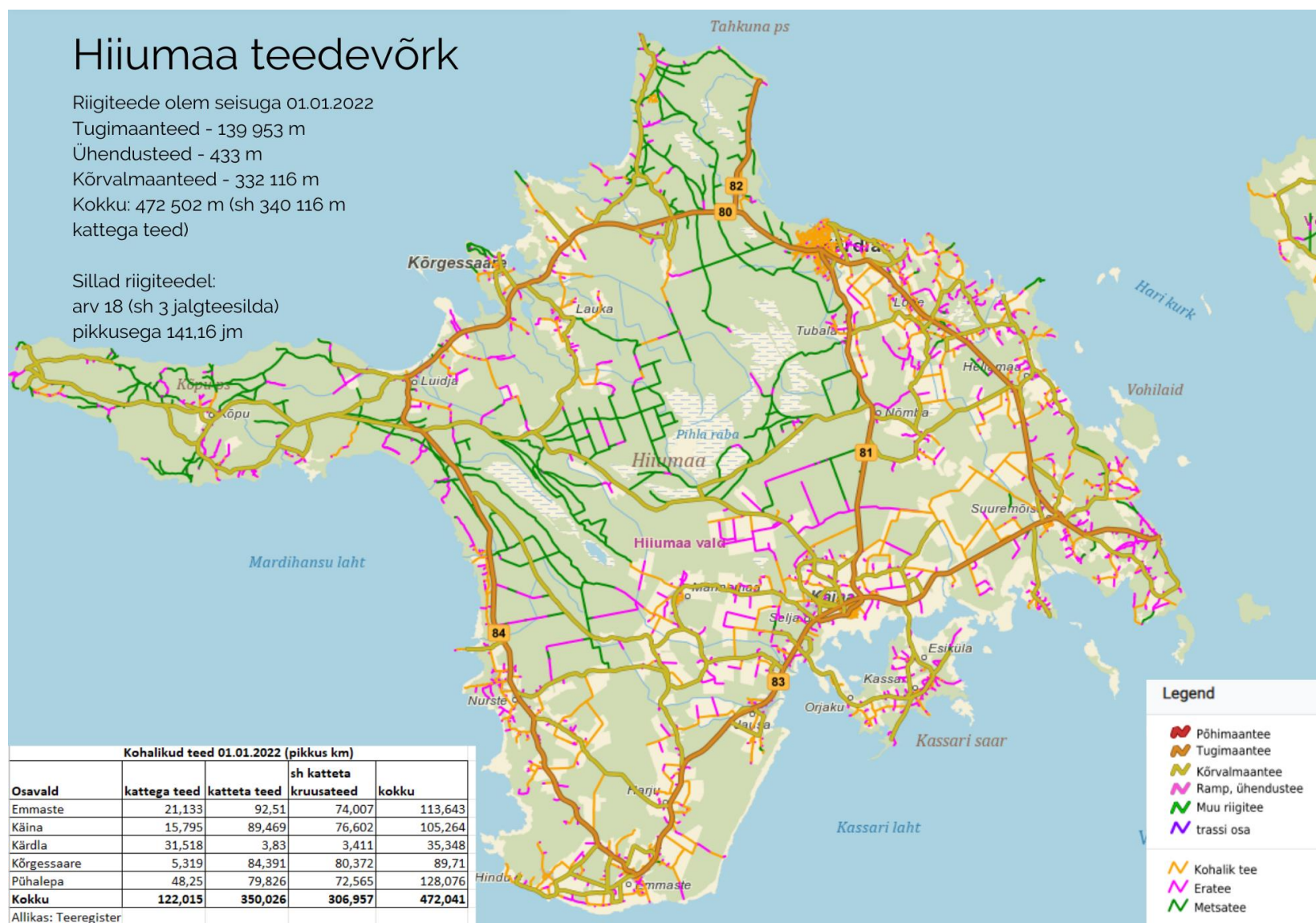
Allikas: teatmik.ee

Töötajate arv 2022 I kvartali lõpus

Nimi		Kvartali lõpus
1. aktsiaselts M ja P NURST		215
2. Korrashoid OÜ		111
3. Hiiumaa Tarbijate Ühistu		97
4. AS Dagoplast		87
5. sihtasutus Hiiumaa Haigla		85
6. Osaühing Lade		62
7. Hiiumaa Kook ja Pagar OÜ		59
8. Osaühing Liisbet Tukat		53
9. Aktsiaselts DALE LD.		49
10. OÜ HIIU AUTOTRANS		47
11. EstPak Plastik Aktsiaselts		40
12. AS Hiiu Kalur		37
13. HMPK OÜ		36
14. Dagöstrand OÜ		34
15. Pharma Systems Eesti Osaühing		33
16. Sihtasutus Hiiu Maakonna Hooldekeskus Tohvri		28
17. Osaühing CANTER INVEST		27
18. osaühing Faasion		25
19. Aurelicom OÜ		24
20. AS B-plast		16
21. EPK Invest OÜ		16
22. OÜ Meritik		16
23. OÜ Kärkla Perearstid		13
24. Mittetulundusühing Hiidlaste Koostöökogu		13
25. OÜ KEMEH		13

Allikas: teatmik.ee

Taristu ja ühendused

EstWin baasvõrk Hiiumaal

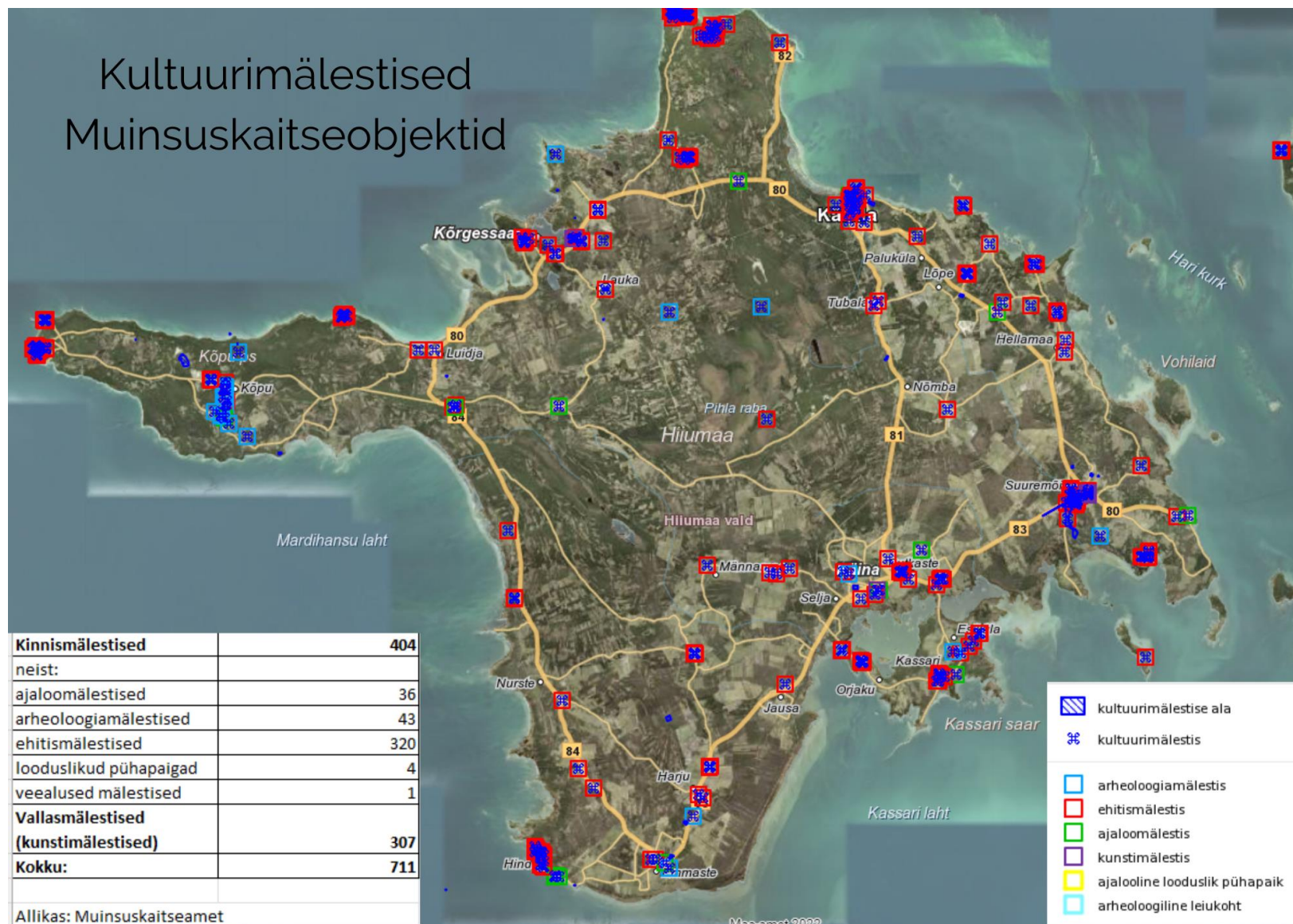
Allikas: www.elasa.ee

Külastuskeskkond

Hiiumaa internetiühendusega aadresside maht

	Aadresse	Üle 30 Mbits ühendusega	Investeeringud, kavad	Valge ala osakaal
Hiiu maakond	5836	1574	322	72% (4195)

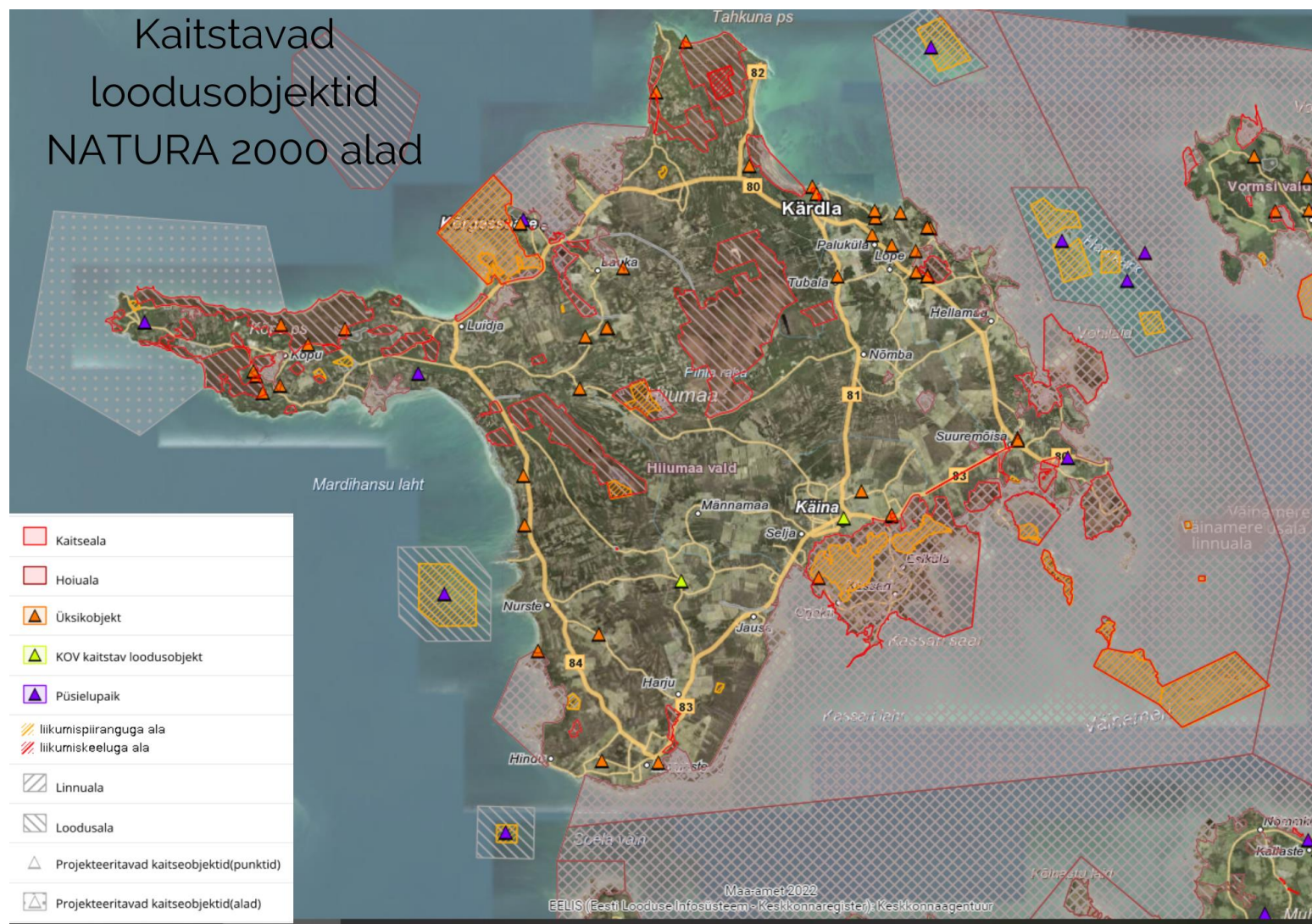
Allikas: TTJA kaardistamise andmed 2021

Allikas: RMK. Keskkonnaagentuur. Maa-amet 2022

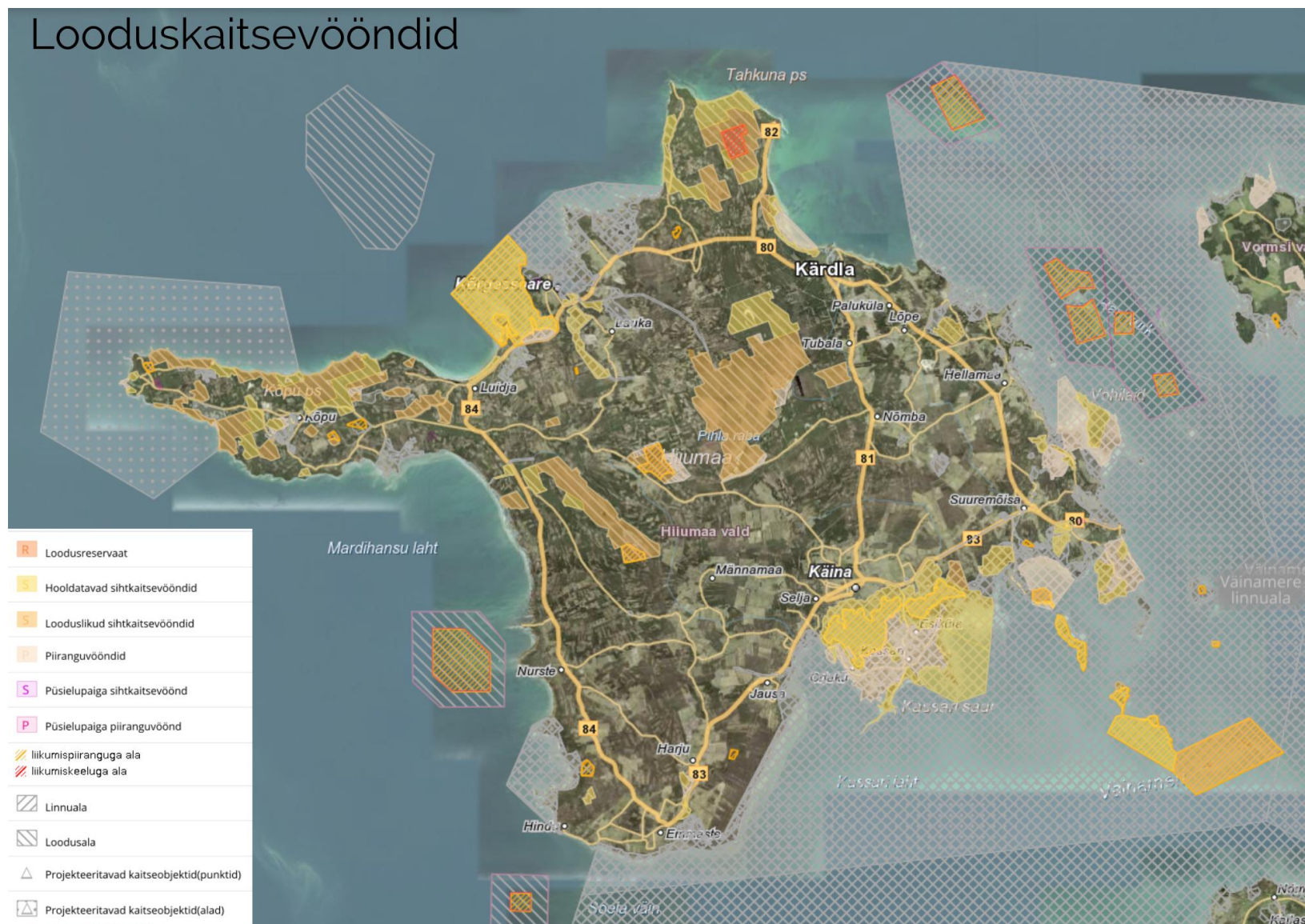
Keskkonnahoid ja -teadlikkus

Allikas: EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaregister):

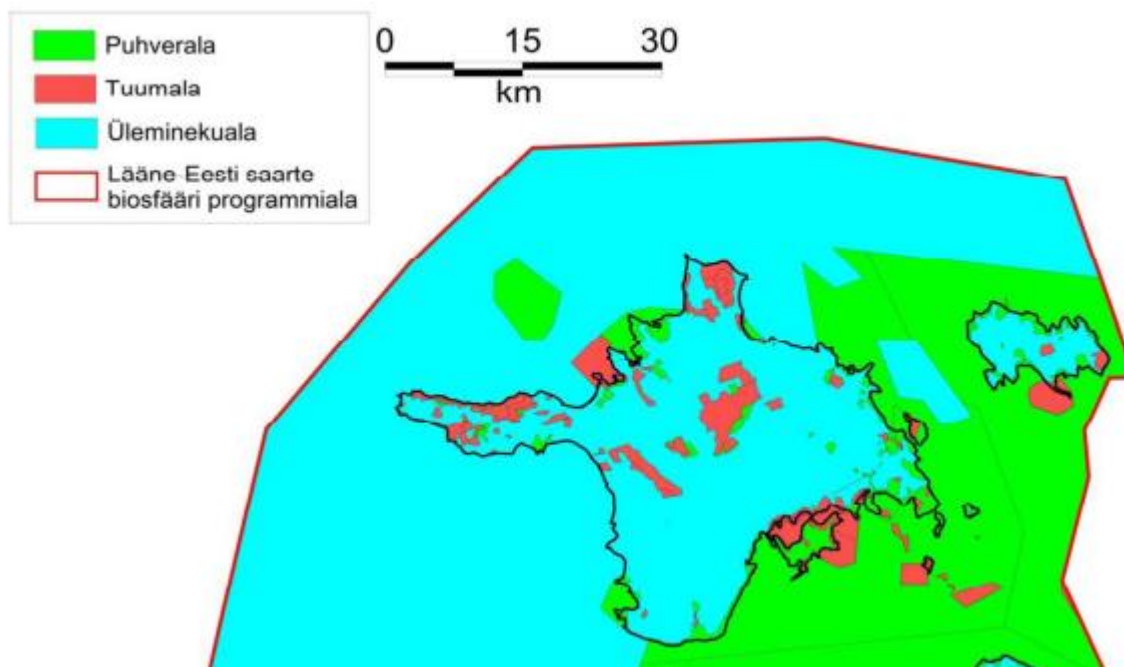
Keskkonnaagentuur. Maa-amet 2022

Looduskaitsevööndid

Allikas: EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaregister): Keskkonnaagentuur

Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala tsoneering

Allikas: Keskkonnaamet

Olulisemad trendid väliskeskkonna arengus

Analüüsides Hiiu maakonna peamisi arenguvajadusi, väljakutseid ja võimalusi peame selle juures arvestama globaalseid trende, mis mõjutavad kogu Eestit ning lähtuma ka meie riigi pikaajalisest arengustrateegiast.

Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035” üldosa on Riigikogu poolt vastu võetud 12. mail 2021. aastal ja kajastab läbivalt ka globaalseid trende. „Eesti 2035“ arvestab Eesti ning maailma põletavate teemadega. Analüüs põhineb statistikal, riigisisestel eksperthinnangutel ning rahvusvaheliste organisatsioonide (Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus, Euroopa Parlament, OECD, PriceWaterhouse Coopers, Ernst & Young jt) aruannetel.

Kokkuvõtvalt dokumendist „Eesti 2035“

Eesti olukorra analüüsi ja üleilmsete arengusuundade järgi on vaja pea kõigis eluvaldkondades astuda olulisi samme praeguse seisundi parandamiseks või võimaluste ärakasutamiseks. Need on strateegias esile toodud üheksa võrdselt tähtsa arenguvajadusena, mida peab otsuste tegemisel arvestama.

Rahvastikumuutused Eestis nõuavad nii kestlikku rahvastikupoliitikat, toetavat keskkonda pakkuvat laste-, noorte-, haridus-, pere- ning tervise poliitikat, suurt tööhõivet soodustavate meetmete arendamist, eakate tööelu kestuse pikendamist ja väärika vananemise toetamist, sisserrännanute sihipärasest kohanemist ja lõimumist Eesti keele- ja kultuuriruumi, Eestis elavate inimeste ja rahvusaaslaste osalemist ühiskondlikes ja kultuurilistes tegevustes kui ka sobivate tervishoiu- ja sotsiaalteenuste tagamist. Rahvastiku vähenemisest ja vananemisest tingitud muutused mõjutavad enim Ida-Virumaad, Kagu- ja Kesk-Eestit ning keskustest kaugemaid piirkondi. Tallinna ja Tartu (ning vastavate maakondade) rahvaarv prognoosi kohaselt jätkuvalt kasvab. Linnastumise ja rahvastikumuutustega aitab toime tulla teadmistepõhine tasakaalustatud lähenemine, mis arvestab piirkondlike eripärade ja vajadustega ning vähendab piirkondade sotsiaal-majanduslikku ebavõrdsust.

Inimeste tervis ja eluiga. Maailmas sagenevad ekstreemsed ilmastikunähtused ja neist põhjustatud kriisid, mistõttu peab suurendama valmisolekut tulla toime kliimamuutuste mõjudega inimeste tervisele, heaolule, turvalisusele ja elukeskkonnale. Suureneb nakkushaiguste (sh uute ja tundmatute) ilmumise, leviku ning epideemiateks ja pandeemiateks kujunemise oht. Nakkushaiguste leviku tõkestamiseks ning epideemiate ja pandeemiate ärahoidmiseks on vajalik kõikide valdkondade asutuste ja kogu ühiskonna senisest suurem valmisolek nakkushaiguste levikut tõkestada. Euroopas on peamised terviseohud endist viisi ka ülekaalulisuse tõus ning rohke alkoholi- ja tubakatarbimine.

Eestis on oodatava eluea kasv Euroopa Liidu kiireim, kuid jääb keskmisele endiselt alla. Tervisekäitumist mõjutab palju haridus: põhihariduse ja madalama haridustasemega mehed elavad keskmiselt 9,7 ja naised 7,6 eluaastat vähem kui nende kõrgharidusega sookaaslased. Inimeste tervise

parandamiseks ja nende tervena elatud eluea pikendamiseks on vaja kujundada inimeste hoiakuid ja käitumist tervist ja elukeskkonda hoidvamaks.

Vanemaealiste ja mitmikhaigustega inimeste osakaalu kasv hakkab tervisesüsteemi kulusid mõjutama märgatavamalt pärast 2035. aastat, viies valitsussektori kuni 1% defitsiiti. See omakorda halvendab tervisteenuste kättesaadavust. Vaja on parandada elukeskkonna ligipääsetavust, leida uusi lahendusi ning ajakohastada Eestis pikaajalise hoolduse süsteemi, mis ei arvesta praegu piisavalt rahvastikumuutustega ega paku abivajajatele küllaldast tuge. Keskmine netovanaduspension on keskmisest netopalgast 41%, mis oli ELi madalaim. Lisaks sellele on vanemate kui 65aastaste inimeste suhtelise vaesuse määr Eestis ELi kõrgeim.

Ühiskond ja võimalused. Euroopa seisab lähikümnenditel silmitsi ulatuslike rändevoogudega ebastabiilsest lähipiirkonnast ning see eeldab nutikat rändepoliitikat. Ühiskonna sidususe alus on ühtne Eesti identiteet, mis põhineb põhiseaduslike väärtuste jagamisel, ühtekuuluvustundel ja jagatud kultuuriruumil, enese teadlikul määratlemisel Eesti ühiskonna liikmena ning ühiskonnas kehtivate normide ja seaduste austamisel. Eesti peab tegelema hõiveseisundi säilitamise ja parandamisega, sest rahvastiku vähenemise ja vananemise tõttu väheneb hõivatute arv 2035. aastaks 4% võrra. Tööturul on kõige nõrgemal positsioonil teisest rahvusest naised. Madalamat tööhõivet mõjutab märgatavalt vähene eesti keele oskus, mistõttu peame jätkama ja tõhustama eesti keele õpet teise emakeelega inimestele. Endiselt on suur sooline palgalõhe, esineb ka vanuselist ebavõrdsust. Puudega inimeste tööhõivemäär on kahekordistunud.

Õppimisvõimalused. Maailmas on tööturg suuresti mõjutatud automatiseerimise ning uute majandusharude jätkuvast kasvust, mis nõuab seniste oskuste ja teadmiste profiili ümberkujundamist ning ka hariduspoliitilist reageerimist. Tööturg muutub märgatavalt paindlikumaks ning samas inimesele ebastabiilsemaks. Tööealine elanikkond väärtustab töösuhetes üha enam ettevõtlikkust, iseendale tööandjaks olemist, töötamist paindlikumates projekti- ja platvormipõhistes lahendustes. Haridus loob eeldused ettevõtlikkuseks ja innovatsiooniks, Eesti eripärasid arvestavaks majanduskasvuks ning tasakaalus ja sidusa ühiskonna kujunemiseks.

Ühistel väärtustel põhinev, õppijast lähtuv ja kaasav haridussüsteem aitaks pakkuda tööturu vajadusi toetavaid õpiteid. Inimestel tuleb kohaneda vajadusega õppida juurde terve elukaare jooksul ning olla valmis erialavahetuseks. Samas osalevad elukestvas õppes praegu vähem just need, kes seda enim vajaksid (madalama haridustasemega inimesed ja vanemaealised).

Pidevalt areneva ja ulatuslikumalt leviva tehnoloogia tõttu on oluline valmistada inimesi ette tehnoloogiate kasutamiseks ning parandada inimeste digipädevust. Eestis ei kasuta 17–74aastaste seas interneti ligi 100 000 inimest, kellest enamik on vanemaealised, väiksema sissetuleku ja/või madalama haridustasemega.

Ettevõtluskeskkond. Euroopa Liidu liikmena on Eesti majandus nii toodete kui ka teenuste sektoris tugevalt lõimitud ELi ühtse turuga, mistõttu tuleb meil aktiivselt töötada selle senisest veelgi parema toimimise nimel. Ettevõtluskeskkonna kujundamisel on vaja leida tasakaal stabiilsuse ja

muudatuste vahel, mis tagavad valmisoleku tulevikuks. Meil on kasvanud iduettevõtete arv ja investeringute kaasamise võime. Tänu e-residentsuse programmile on Eestil ka unikaalne üleilmne konkurentsieelis, mida peaks edasi arendama, et oleksime rahvusvaheliselt talentide ja äritegemise üks keskusi.

Eesti tööjõu tootlikkus on kasvanud, kuid piirkondlikult ebaühtlaselt ja alla oodatud tempo. Tootlikkust suurendab uute tehnoloogiate kasutuselevõtt, aga digitehnoloogiate integreerimine ettevõtlussektoris on Eestis kesine.

Kvaliteetsete uute toodete ja teenuste väljatöötamisel, aga ka olemasolevate lahenduste ajakohastamisel peab Eestis märgatavalt kasvama teadus- ja arendustegevus ning koostöö teadlaste, ettevõtete ja teiste asutuste vahel. Vaatamata Eesti teaduse kõrgele tasemele, sünnib meil vähe ühiskonnale ja majandusele vajalikke uusi teadmispõhiseid lahendusi. Seejuures on teadus- ja arendustegevuse rakendamise võimekus piirkonniti erinev. Eesti regionaalset arengut pärsvad ka suured piirkondlikud erinevused töökohtade pakkumises, ettevõtlusaktiivsuses, ettevõtete teadmismahukuses ja lisandväärtuses ning tootlike töökohtade paiknemises.

Ettevõtluses tuleb suuremat rõhku panna keskkonnahoidlikele tehnoloogiatele ja ärimudelitele ning kohalike ressursside ja teise toorme suuremale ja keskkonnahoidlikule väärimdamisele. Erilise tähelepanu all on kasvupotentsiaaliga tegevusvaldkonnad ja tehnoloogiad.

Kirjeldatud arenguvajadused eeldavad pikaajalisi investeringuid, milleks ettevõtted pole kaasnevate suurte riskide tõttu sageli valmis. Samuti on investeringud tugevas sõltuvuses majanduse käekäigust ja üleilmsetest mõjudest. Riik saab kaasa aidata, jagades ettevõtetega pikaajaliste investeringute riske ja planeerides riigipoolseid investeringuid eriti siis, kui ettevõtete investeerimisaktiivsus on saanud tagasilööke. Arendustegevust toetab vajalike teadmiste ning oskuste ja teadmistega tööjõu olemasolu.

Elurikkus ja keskkond. Maailm seisab silmitsi kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemisega ja see mõjutab ka eestimaalaste elukvaliteeti, meie loodust ja majanduskeskkonda.

Samas toetavad investeringud elurikkusesse majanduskasvu ja regionaalset arengut, suurendavad maapiirkondade tööhõivet ning aitavad leevendada kliimamuutusi ja nendega kohaneda. Elupaikade hoidmine ja taastamine, liigirikkuse suurendamine ning muldade kaitse piisavalt ulatuslikul territooriumil on tähtis nii elurikkuse säilitamisel kui ka kliimamuutuste puhverdamisel ja nendega kohanemisel. Kaitstavad alad on elurikkuse kaitse tuumikalad, kuid neist üksi ei piisa, vaja on tagada ka nendevahelised ühenduskoridorid, et moodustuks toimiv rohevõrgustik.

Läänemere halb keskkonnaseisund nõuab kõikide siinsete riikide teravat tähelepanu ja meetmeid mereala hea seisundi saavutamiseks. Järk-järgult intensiivistub ka Eesti mereala kasutus uutel eesmärkidel (taastuvenergeetika, vesiviljelus, taristuvõrgustikud) ning traditsiooniline merekasutus mitmekesistub, suurendades inimtegevuse survet merekeskkonnale. Mereressursse tuleb kasutada säästlikult, arvestades mereökosüsteemi jätkusuutlikkusega, et saavutada mere hea keskkonnaseisund. Seetõttu tuleb pöörata senisest enam tähelepanu sellistele

keskkonnakaitsemeetmetele, mis ühtlasi parandavad mere seisundit ning soodustavad majandustegevust mereressursi kasutamisel (näiteks vetika- ja karbikasvatus, pilliroo töötlemine). Eestis on ligikaudu miljon hektarit põllumajandusmaad, millest suur osa majandatakse keskkonnahoidlikult ning millel on head eeldused toidutootmiseks ja ekspordiks.

Eesti metsade rohkus (Eesti on Euroopas metsarohkusest 6. kohal) aitab kaasa sellele, et meil on puhas õhk

Veetariistu vajab heal järjel toimimiseks ka tulevikus piisavaid rahavooge. Eesti elanikkonnast 12% tarvitab joogiveena oma kaevuvett, mis 60-70% juhtudest ei vasta ühisveevärgi kvaliteedi nõuetele.

Euroopa Liit on seadnud eesmärgi jõuda 2050. aastaks kliimanetraalsuseni, mis mõjutab väga otseselt ka Eestil ees seisvaid valikuid.

Eesti elanike keskkonnateadlikkus on suurenenud, aga see pole piisavalt suunanud inimeste käitumist. Elanikkonna tervise ja töövõime tagamiseks on oluline hea keskkonnaseisundi tagamine. Jäätmete teke on võrreldes 2000. aastaga suurenenud ligi kaks korda. Üldine jäätmete taaskasutusmäär on küll suurenenud kolm korda (41%ni), kuid sellegipoolest on olmejäätmete ringlusse võtmise osakaal olmejäätmete kogumassis üks väiksemaid ELis (28%).

Kultuuriruum ja elukeskkond. Maailmas elab 2050. aastaks linnades 70% rahvastikust. Eesti linnastumine on üks kiiremaid OECD riikide seas (linnades elab 69,4% elanikest). Samal ajal peab tagama kultuuriruumi kättesaadavuse sõltumata inimeste elukohast, sest võimalus osaleda kultuurielus suurendab elukvaliteeti, muudab elukeskkonna väärtuslikumaks ning toetab kogukondlikku tegevust.

Inimeste heaolu ja Eesti kultuuri kestmise huvides on oluline tähelepanu pöörata eri kultuurivaldkondade kättesaadavusele üle Eesti ja üle ilma rahvuskaaslaste kogukondades. Sealjuures peab toetama omakultuuri viljelemist, mis paneb aluse inimeste identiteedile ja kodumaa armastusele, ning eri keeltes maailmakultuuri kättesaadavus.

Eestis suureneb väljaspool keskusi asustamata ning halvas seisukorras eluruumide hulk. Võimaluse korral tuleb tihendada ajaloolisi linnakeskusi. See võimaldab hoida Eesti pärandit, soodustab inimeste jalgsi liikumist ja on keskkonnahoidlik. Paremate ruumiloomeotsuste tegemiseks peame suurendama inimeste ruumipädevust, mida toetavad kvaliteetsed ruumiandmed ja nutikamad teenused.

Peame muutma elu-, õpi-, vaba aja veetmise ja töökeskkonnad ning liikumise nende vahel tervislikke, keskkonnahoidlikke ja turvalisi valikuid soodustavaks ning ligipääsetavamaks kõikidele ühiskonnaliikmetele.

Energiataristu puhul vajavad tähelepanu energiapuuduse ja varustuskindluse küsimused.

Jätkata tuleb kiire internetiühenduse arendamist.

Julgeolek ja turvalisus. Järgnevatel kümnenditel võib riikidevaheliste konfliktide ja varisõdade tekke risk suureneda eeskätt suurvõimude huvide pörkumise, jätkuva terrorismiohu ning poliitilise ja majandusliku ebastabiilsuse tõttu. Peale tavapäraste ohtude on kasvanud hübriidohud (näiteks vaenulik mõjutustegevus, demokraatlikesse protsessidesse sekkumine, küberründed).

Eestit peab turvaliseks riigiks 92% elanikkonnast (2020. aastal). Suurendada on vaja inimeste teadlikkust enda rollist ja vastutusest, et nad suudaksid erinevate õnnetuste korral (sh kriisisituatsioonides) arukalt käituda ning vähendada nii riski oma elule ja tervisele.

Oluline on suurendada ka riigiasutuste, kohaliku omavalitsuse üksuste ja elutähtsate teenuste osutajate teadlikkust võimalikest ohtudest ja parandada nende valmisolekut kriisideks. Eesti rahvastik paikneb ebaühtlaselt ning on piirkondi, kus turvalisust tagavate teenuste kättesaadavus on tõhus ainult tihedamas koostöös kogukonnaga ja nutikaid lahendusi kasutades. Ka väärtuskonfliktide tekkimise tõenäosus ühiskonnas väheneb, kui muu hulgas toimib tugev, sidususele kaasa aitav kultuuriruum ning suhtlemist toetav teadmispõhine avalik ruum. Julgeoleku ja turvalisuse tagamiseks tuleb süvendatult rakendada riigikaitse laia käsitust, hoida tihedaid suhteid liitlaste ja partnerriikidega ning nendega koostöös tagada rahvusvaheliste organisatsioonide ja rahvusvahelise õiguse tõhus toimimine. Samuti on turvalisuse seisukohast oluline valdkondadevaheline koostöö.

Riigivalitsemine. Maailmas on riigihaldus muutumas paindlikumaks ja mitmekesisemaks, sh kasvab järjest enam avalikke teenuseid pakkuvate ettevõtete ja vabaihenduste roll.

Riigivalitsemisel peab lähtuma õigusriigi põhimõtetest ja inimesekesksusest ning inimeste põhiõiguste ja vabaduste kaitse peab olema tagatud. Vabakonna tugevdamise ja sidusa ühiskonna kujundamise oluliseks mehhanismiks on osalusdemokraatia senisest laiem levik. Kuna rahvastikuproгноosi kohaselt tööeline elanikkond väheneb, peab ka avalik sektor oma tööjõuressurssi targalt suunama ning tegema koostööd era- ja vabasektoriga, sest vajadus avalike teenuste järele ei vähene.

Eesti ei kasuta OECD hinnangul otsuste tegemisel piisavalt teadusuuringuid ja valdkonna eksperte ning võrdluses teiste liikmesriikidega on valitsusasutuste tegevuste tõhusus keskpärane. Parandama peab riigi võimekust kasutada teadusuuringuid vajalike muutuste esilekutsumiseks ja kaasata teadlasi poliitika kujundamisse. Seejuures on oluline, et teadus lähtuks senisest enam Eesti arenguvajadustest. Selgelt tuleks eelistada uuenduslikke lahendusi ja tehnoloogiaid ning tõhustada teabevahetust asutuste (ja ettevõtete) vahel, tuginedes senisest enam reaalarajas andmevahetusele ja võttes ulatuslikumalt kasutusele ava- ja suurandmeid.

Riigivalitsemist ja avalike teenuste pakkumise kvaliteeti aitab inimeste ootustele vastavaks muuta keskvalitsuse, kohaliku omavalitsuse üksuste ja kogukondade koostöö ning ulatuslikum avalikkusega konsulteerimine inimeste vajadustest lähtuvate lahenduste leidmisel, selge rollijaotus nende

elluviimisel ja kohaliku omavalitsuse üksuste finantsvõimekuse tagamine. Eesti inimeste, kogukondade ja kodanikuühenduste võimestamise ja sidusa ühiskonna kujundamise üheks mehhanismiks on ulatuslikum rahvaalgatuste ja -küsitluste korraldamine nii riigi kui ka kodanikkonna algatusel.

Arenguseire Keskus (ASK) on oma aruandes „Globaalsed jõujooned 2035“ (2020) toonud välja globaalsete jõujoonte muutumise stsenaariumid aastani 2035 ja nende tähenduse Eesti arengule. Töö käigus tuvastati kaks peamist võtmetegurit, milleks on Euroopa Liidu toimimine ning taristu areng. Euroopa Liidu sisene koostöö võib järgmise 15 aasta jooksul kas tiheneda või hõreneda. Millisel viisil see toimub, on lahtine – rohkem rõhku võidakse panna majandusliku konkurentsivõime kasvatamisele, sotsiaalspoliitikale või välispoliitikat puudutavale koostööle. Taristu on üha enam muutunud geopoliitiliseks instrumendiks. Keskne küsimus järgmise 15 aasta jooksul on, kuivõrd võtab Euroopa Liit juhtrolli digi-, energeetika- ja transpordisektori arendamisel või panustavad Euroopa taristu arendamisse peamiselt erasektor, suurlinnad, Hiina või Ameerika Ühendriigid. Taristu areng sõltub ka inimeste hoiakutest, mis võivad Euroopa erinevate piirkondade lõikes oluliselt varieeruda.

Globaalsete jõujoonte muutumise stsenaariumid aastani 2035 ja nende tähenduse Eesti arengule

Stsenaarium/ olemus ja tähendus	Iseloomujooned	Tähendus Eesti jaoks
S1: Kompass Euroopa	Euroopa kui suunanäitaja maailmas. Strateegilised investeeringud energeetika-, transpordi- ja digitaristusse.	Kiire heaolu kasv. Oluliste taristuprojektide elluviimine. Kaasneb tehnoloogiline ärevus ja populism osade elanike hulgas.
S2: Euroopa kui kindlus	Euroopa koostöö tiheneb sotsiaalses ja regulatiivses valdkonnas. Ettevõtete konkurentsivõime ja taristuinvesteeringud vähenevad.	Mõõdukas heaolu kasv, kuid olulised pidurid pikemas perspektiivis. Taristuinvesteeringute takerdumine just energeetikas ja transpordis.
S3: Ummamuudu kõnõtraat	Euroopa koostöö hõreneb ning tehnoloogiline mahajäämus kasvab. Olulisi taristuarendusi ei tehta ning maailma huvi Euroopa vastu väheneb.	Majandusarengu pidurdumine. Aeglase elamise väärtustamine. Taristuinvesteeringud pole võimalikud hoiakute tõttu.
S4: Tehnolooghunt	Euroopa koostöö keskendub ühisturu toimimisele. USA ja Hiina majandushuvid kasv, kes panustavad ka taristu arendamisse. Erasektori ja linnade roll suureneb.	Kiire areng Tallinnas ja ettevõtluses. Ebavõrdsuse kasv. Taristuinvesteeringud koonduvad just Tallinna ning löhe ülejäänud Eestiga kasvab.

Allikas: Arenguseire Keskus 2020